

Sterk(er) aan de basis

Nota sportbeleid 2013-2017

Gemeente Overbetuwe

maart 2012

gemeente **Overbetuwe**

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Proloog en rittenschema	6
Etappe 1. Het vertrekpunt	7
1.1 Sport in Overbetuwe	7
1.2 Ontwikkelingen en trends	10
Etappe 2. Van startnotitie naar een samenhangende visie	13
2.1 De uitdaging vanuit de startnotitie	13
2.2 Uitwerking naar visiebouwstenen	15
2.3 Van visiebouwstenen naar een 'Beleidstheorie'	19
Etappe 3. Van beleidsvisie naar doelstellingen	21
3.1 Onze doelstellingen	21
Etappe 4. Van doelen naar beleidsvoornemens	25
4.1 Wat staat er al op de agenda?	25
4.2 Nieuwe beleidsvoornemens	29
4.3 Financiën	34
4.4 Slotoverweging	37
Etappe 5. Naar de uitvoering en de evaluatie	39
5.1 Globale planning	39
5.2 Indicatoren voor de evaluatie	40
5.3 Aandachtspunten bij de evaluatie	45
Bijlage I Inventarisatie bestaand beleid	46
Bijlage II Totstandkomingsproces Advies	58
Bijlage III Factsheet Sport in Overbetuwe	64
Literatuurlijst	72

Samenvatting

Deel I Sportnota

De inwoners, verenigingen, andere (commerciële) aanbieders en de gemeente maken van Overbetuwe een sportieve plaats. Uit de Gelderse sportmonitor is gebleken dat meer inwoners aan de fitnormen voldoen dan in andere Gelderse gemeenten. Meer dan 100 sportverenigingen en andere aanbieders bieden onze inwoners de mogelijkheid om in groepsverband te sporten. Ook niet- of anders georganiseerd bewegen onze inwoners volop.

Beleidsmatig heeft de gemeente binnen verschillende beleidsterreinen aandacht voor sport. Er zijn veel raakvlakken met andere beleidsterreinen. Expliciet en integraal sportbeleid kent de gemeente Overbetuwe echter nog niet. Met deze nota brengen wij hier verandering in.

Zie verder Etappe 1

Het proces dat tot deze nota heeft geleid, hebben we in verschillende stappen doorlopen. In de startnotitie heeft de raad in februari 2011 de kaders vastgelegd die verder moesten worden uitgewerkt. Deze kaders hebben we uitgewerkt naar visiebouwstenen, die we vervolgens weer samengebracht hebben in een samenhangende visie ('beleidstheorie'). Aan de hand hiervan beschrijven we de keuzes die we maken en hoe onze beleidsactiviteiten tot effecten kunnen leiden. Een belangrijke visiebouwsteen is de keuze voor de versterking van de sportieve infrastructuur. Bijzondere aandacht hebben we daarbij voor sportverenigingen. In deze nota pakken we niet alle onderdelen van de 'sportieve infrastructuur' op. Dat doen we namelijk (ook) al in andere nota's en beleidsprocessen.

Zie verder Etappe 2

Onze samenhangende visie, de bestaande visiedocumenten (o.a. programma Samenleven) en het advies van het veld hebben we als input gebruikt om onze doelstellingen te formuleren. We sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij de systematiek van de programmacontracten. Het strategische doel van de sportnota is een sportieve infrastructuur die uitnodigt tot breedtesport. Dit doel valt weer in twee hoofddoelen uiteen, namelijk: 1) de versterking van de infrastructuur, met name via sportverenigingen en 2) het benutten van de positieve maatschappelijke effecten van sport zoals gezondheid, participatie etc.

Sportbeleid staat natuurlijk niet los van andere beleidsterreinen. Het is één van de beleidsterreinen die een bijdrage leveren aan het realiseren van onze brede maatschappelijke doelen, zoals we o.a. in het programma Samenleven hebben omschreven. Denk daarbij aan maatschappelijke participatie, cohesie, gezondheid e.d. Deze doelen zijn 'achterliggend', dat wil zeggen: we streven deze doelen uiteraard na, maar we doen dat op een indirecte manier. We kunnen deze doelen behalen door eerst aan de 'sportieve infrastructuur' te werken.

Zie verder Etappe 3/voor het advies bijlage II/voor de doelenboom in figuur 3

Alle reeds geplande activiteiten op het gebied van sport hebben we in een overzicht geplaatst. Wij willen deze activiteiten de komende jaren gaan uitvoeren. Daarnaast willen we ook nieuw beleid gaan initiëren. Deze beleidsvoornemens zijn het eindresultaat van het proces dat we met het sportieve veld hebben doorlopen.

We hebben, onder andere geïnspireerd door onze visie en het veld, bekeken op welke manier we onze doelen het beste kunnen realiseren. De inhoudelijke beleidsvoorstellen zijn:

1. Een communicatie- en informatieplatform realiseren;
2. Gerichte deskundigheidsbevordering 'verenigingszaken' en 'sociaal-maatschappelijk';
3. Ruimte om in te springen op nieuwe (beleidsmatige) ontwikkelingen, zoals het positioneren van sport binnen het minima-, vrijwilligers- en gezondheidsbeleid. Hiervoor ontwikkelen we nog nieuw beleid. Ook volgen we de eventuele gevolgen van de afbouw van de sportsubsidie per jeugdlid;
4. Regionalisering van 'Aangepast Sporten' voor mensen met een beperking;
5. Instelling van een subsidie om sportief-maatschappelijke activiteiten te stimuleren;
6. Jaarlijkse verkiezing van 'maatschappelijke topsporters' (met bijzondere aandacht voor gezondheid en bewegen).

Wij willen deze voorstellen dekken binnen bestaande middelen. We doen drie financiële voorstellen om bestaande middelen een nieuwe bestemming te geven:

1. De sportsubsidie per jeugdlid met ingang van 1 januari 2013 stapsgewijs afbouwen en de vrijvallende middelen 'teruginvesteren' in de nieuwe beleidsvoorstellen.
2. Het budget voor scholingskosten vrijwilligers korten naar € 15.000 en het vrijvallende bedrag inzetten voor de nieuwe voorstellen.
3. De bestaande begrotingspost 'integraal sportbeleid' toevoegen aan de middelen om het nieuwe beleid te dekken.

Zie verder Etappe 4

De voorbereidingen voor de uitvoering zullen in 2012 van start gaan. De eerste voorstellen worden vanaf 2013 uitgevoerd. De evaluatie van het beleid plannen we in 2016.

Zie verder Etappe 5

Deel II Bijlage Sport en beleid in Overbetuwe

Hoewel we nog geen integraal sportbeleid hebben, beginnen we niet zonder beleidsmatige voorgeschiedenis. We doen, zonder dat we hiervoor sportbeleid hadden ontwikkeld, al veel om de sportieve infrastructuur in stand te houden en te versterken. Daarom beschrijven we in bijlage II alle beleidsactiviteiten die we uitvoeren op het gebied van (sport)accommodaties, beweegruimte en een betaalbaar aanbod van sportvoorzieningen (dit zijn de drie onderdelen van de sportieve infrastructuur waarvoor we in deze nota geen nieuwe voorstellen ontwikkelen). Als we alle uitgaven naast elkaar zetten, blijkt dat we in 2010 per saldo zo'n 800.000 euro hebben uitgegeven aan exploitatie en onderhoud van sportaccommodaties (en inclusief de kapitaallasten bijna 2,6 miljoen). Aan aanvullende sportactiviteiten gaven we nog eens ruim € 700.000 uit.

Zie verder bijlage I

De opdracht vanuit de startnotitie luidde om samen met een klankbordgroep na te denken over de invulling van de kaders die de raad in de startnotitie heeft vastgelegd. De klankbordgroep heeft binnen de 'opdracht' die ze had, in samenspraak met ons een aantal speerpunten geformuleerd voor toekomstig beleid:

- Het verbeteren van de communicatie rondom sport;
- De ondersteuning (deskundigheidsbevordering) meer toesnijden op de behoefte;
- Beleidsmatige aandacht voor vrijwilligers;
- Het bevorderen van samenwerking tussen verenigingen en maatschappelijke organisaties, en:
- Het toerusten van verenigingen voor maatschappelijke vraagstukken.

Daarna hebben we alle sportverenigingen in onze gemeente gevraagd om een reactie te geven op het advies van de klankbordgroep. Hieruit bleek dat er enthousiasme is voor de speerpunten van de klankbordgroep.

Zie verder bijlage II

Proloog en rittenschema

Na een intensief en interactief proces presenteren we u met trots de sportnota. Terugkijkend lijkt het proces een beetje op een wielerronde waarin we al heel wat etappes hebben afgelegd. We zijn van start gegaan met het formuleren van een 'eigen verhaal' om het gesprek met het veld aan te gaan. Allereerst hebben we ons afgevraagd welke rol wij als gemeente zouden willen spelen op het sportieve veld. Natuurlijk moesten we ook de vraag beantwoorden wat we met sport willen bereiken. Het een en ander resulteerde in een startnotitie, die de gemeenteraad in februari 2011 heeft vastgesteld.

Het volgende parcours hebben we samen met een groep vertegenwoordigers van het sportieve veld afgelegd. Zij merkten terecht op dat de startnotitie nog wat abstract was en een concretisering nodig had. Gedurende een aantal bijeenkomsten hebben we onze visie steeds verder verfijnd en concreter gemaakt. Vervolgens hebben we samen met het veld nagedacht over beleidsvoorstellen, waarmee we onze visie handen en voeten willen geven. Het resultaat van dit intensieve proces ligt voor u.

Ik wil iedereen die met ons wilde optrekken en zo heeft bijgedragen aan de totstandkoming van deze beleidsnota hartelijk bedanken. De enthousiaste en inhoudelijke bijdrage van vele organisaties toont aan dat we in Overbetuwe weten wat het inhoudt om samen te werken en partners te zijn. We hebben niet voor niets voor deze insteek gekozen in deze nota. We hebben in de startnotitie eerder al gezegd: 'een sterke basis is het halve werk!' Laten we daarom aan de slag gaan met de uitvoering van deze nota. De ronde is immers nog niet voorbij, er zijn nog heel wat etappes af te leggen!

Zoals ik al zei is het nieuwe beleid gefaseerd tot stand gekomen. Dit heeft ook zijn weerslag gekregen op de opbouw van deze nota. Daarom is het praktisch om aan het vertrek alvast het 'rittenschema' te presenteren.

In hoofdstuk 1 geven we een grove schets van sport in Overbetuwe. In hoofdstuk 2 presenteren we onze visie. We bespreken de uitgangspunten die we in de startnotitie 'Een sterke basis is het halve werk' uit 2011 hebben vastgesteld en werken deze verder uit. Daarna presenteren we in hoofdstuk 3 onze gemeentelijke doelstellingen van het sportbeleid.

Natuurlijk horen er bij deze doelen ook 'inspanningen' waarmee we die doelen willen bereiken. De nieuwe beleidsvoorstellen beschrijven we in hoofdstuk 4. We staan dan ook stil bij de financiële aspecten hiervan. Op de uitvoering en de evaluatie van ons beleid gaan we in hoofdstuk 5 in.

Tot slot hebben we informatieve bijlagen opgenomen, die zijn gewijd aan sport en beleid in Overbetuwe. Hier kunt u rustig eens nalezen wat voor beleidsinspanningen we al doen op het gebied van sport en welke uitgaven we hieraan doen. Ook vindt u hierin het advies van de het veld en een overzicht van accommodaties en sportaanbieders in onze gemeente. Kortom: interessante achtergronden over sport in onze gemeente.

Ik wens u tenslotte veel leesplezier toe!

De wethouder voor sportbeleid,
Gera Koopmans-Jacobs

Etappe 1. Het Vertrekpunt

De gemeente Overbetuwe is een sportieve gemeente. Voor de sportieve inwoner is er van alles te doen. Van binnen- tot buitensporten en van individuele tot teamsporten. Maar ook voor liefhebbers van denk- en behendigheidssporten is er voldoende keuze. Het zijn de sportaanbieders (verenigingen/commercieel), de inwoners en de gemeente die samen zorgen voor een Overbetuwe dat letterlijk in beweging is. Om wat meer zicht te krijgen op het sportieve veld staan we eerst even stil bij de achtergronden van sport en bewegen.

1.1 Sport in Overbetuwe

Sportbeleid: waarom en voor wie maken we dat? Wie zijn er betrokken bij dit beleidsterrein? Dit zijn belangrijke vragen die een eerste inkadering geven van het beleid.

Allereerst is het goed om op te merken, dat sportbeleid autonoom beleid is (afgezien van onze zorgplicht voor voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs). Dat wil zeggen dat de gemeente vrij is om beleid te ontwikkelen, en ook vrij is om het beleid naar eigen inzicht vorm te geven. Op dit moment heeft volgens het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) nog steeds één op de vijf gemeenten geen officieel sportbeleid. Overbetuwe behoort nog tot deze groep, maar met deze nota willen we daarin verandering brengen. Met sportbeleid willen we onze beleidsacties (die we al wél uitvoeren) meer met elkaar in samenhang brengen. Ook willen we duidelijker de bijdrage van het sportbeleid aan de beleidsprogramma's (in dit geval Samenleven) inzichtelijk maken.

Sportbeleid maken we dus vanwege onze eigen maatschappelijke ambities, maar natuurlijk ook vanwege de 'intrinsieke waarde' van sport die voor inwoners en organisaties belangrijk is. En dat zijn er heel veel, zo blijkt uit de Gelderse sportmonitor die in 2011 is uitgevoerd!

Inwoners

In 2011 heeft Overbetuwe deelgenomen aan de Gelderse Sportmonitor. Aan dit onderzoek, dat in 34 Gelderse gemeenten werd uitgevoerd, hebben ruim 8.500 mensen meegedaan. In bijlage III, deel 3 kunt u de factsheet voor de gemeente Overbetuwe nalezen. Uit deze cijfers blijkt dat we een sportieve bevolking hebben. De meest opmerkelijke uitkomsten:

- Ongeveer 75% van de Overbetuwanen is sportief actief. Dat is in lijn met andere Gelderse gemeenten. Het aantal niet-actieven ligt duidelijk lager.
- Ruim 60% van onze inwoners voldoet aan de NNGB norm, ruim 40 % voldoet aan de Fitnorm. Dat is ruim meer dan het Gelderse gemiddelde. Bijna 77% voldoet aan de combinorm.
- Het percentage mensen met overgewicht/obesitas ligt op het Gelderse gemiddelde. (Uit cijfers van Hulpverlening Gelderland Midden (2008) blijkt dat jonge kinderen in onze gemeente duidelijk minder overgewicht hebben en dat oudere kinderen zich rond het Gelderse gemiddelde bevinden).
- Bijna de helft van onze inwoners, 48%, is lid van een sportvereniging.
- Inwoners doen vooral aan sport vanwege 1) de gezondheid, 2) de conditie en 3) de behoefte aan een uitlaatklep.

Het globale beeld is dus dat onze gemeente bovengemiddeld fit is. Onze inwoners komen door een mix aan activiteiten aan deze bewegingsnormen. Er wordt veel 'informeel en niet- of anders georganiseerd' bewogen door onze inwoners, bijvoorbeeld door te fietsen, te wandelen of lopend naar het werk, de winkel of waar dan ook te gaan. Bijna de helft van de inwoners sport samen met anderen in verenigingsverband. Velen combineren het bewegen daarnaast met het sociale aspect en vinden hierin een uitlaatklep.

Als we naar de sportdeelname van een aantal groepen kijken, dan zien we het volgende beeld. De sportdeelname van de doelgroep jongeren is hoog. Uit de lokale sportmonitor die de GSF in 2008 voor de gemeente Overbetuwe heeft uitgevoerd, blijkt dat jongeren tot en met 20 jaar de groep vormen die het meest beweegt. Ongeveer driekwart sport meer dan eens per week, het aantal dat nooit sport is zeer klein. Het aantal jongeren dat sinds deze meting actief is bij sportverenigingen, is (in zijn geheel gezien) al jaren vrij stabiel op een hoog niveau (en kent nu en dan zelfs een lichte stijging).

Voor mensen met een beperking liggen de zaken (nog) wat anders. Hoewel uit landelijk onder-

¹ NNGB-norm: voor het behoud van een goede gezondheid is het voor volwassenen gewenst om op tenminste vijf dagen per week 30 minuten matig intensieve lichaamsbeweging te hebben. Dit is zo vastgelegd in de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB). Wie deze norm gezond bewegen haalt, wordt als normactief bestempeld.

Fitnorm: om een goede conditie van het hartvaatstelsel te bewerkstelligen is 3x per week tenminste 20 minuten intensieve lichaamsbeweging nodig. Wie hieraan voldoet haalt de fitnorm.

Combinorm: iemand voldoet aan de Combinorm als aan de NNGB en/of aan de Fitnorm wordt voldaan.

zoek blijkt dat de sportdeelname toeneemt, blijft deze toch nog achter ten opzichte van groepen zonder beperking (Van Lindert e.a., 2008). Zowel de sportdeelname in de afgelopen jaren (voor mensen zonder beperking ruim 80%, met een lichte beperking 61% en met minimaal een matige beperking 49%) als het lidmaatschap van verenigingen (44% zonder beperking, 25% met een lichte en 13% met minimaal een matige beperking) ligt lager (Sociaal en Cultureel Planbureau 2003-2007). Het vinden van een geschikt aanbod blijkt lastig voor mensen met een beperking. Lang niet iedere vereniging kan de mogelijkheden bieden die noodzakelijk zijn.

In de lokale sportmonitor (2008) stellen de onderzoekers dat naarmate het inkomen stijgt, de kans groter wordt dat mensen aan sport doen. Hoewel we de tegenovergestelde bewering, dat een lager inkomen een indicatie is voor minder participatie (zoals sportgedrag), wel terugvinden in verschillende wetenschappelijke onderzoeken, is er voor het idee dat een laag inkomen 'verband houdt met sociale uitsluiting (...) minder empirisch bewijs'. (SCP, 2010). Lagere (sport) participatie hoeft niet noodzakelijkerwijs samen te hangen met het gebrek aan financiële middelen. Dat bevestigt ook het participatieonderzoek dat in 2011 in onze gemeente is uitgevoerd door SGBO. Hieruit blijkt weliswaar dat de participatie van mensen met een lager inkomen lager is, maar ook dat financiële overwegingen nauwelijks van invloed zijn op de participatie. Waarschijnlijker is het, dat een combinatie van financiële en niet-financiële belemmeringen (waaronder sociale belemmeringen) een rol speelt. We kunnen dus wel met enige voorzichtigheid stellen dat een lager inkomen een 'risicofactor' is voor minder (sportieve) participatie voor zowel jongeren als volwassenen (en dus een aandachtspunt is).

Sportaanbieders

Onze inwoners kunnen kiezen uit een breed aanbod van sport. Sporten kan bij verschillende 'sportaanbieders': in verenigingsverband, bij een (commerciële) sportaanbieder, zelfstandig/niet-georganiseerd of anderszins. Een korte blik op het sportaanbod.

Sportverenigingen hebben we in Overbetuwe volop. Bij de gemeente zijn zo'n 100 verenigingen bekend, die actief zijn op het gebied van een vorm van breedtesport (zie bijlage III, deel 2). Wel moeten we aanmerken dat er een grote verscheidenheid is voor wat betreft de verenigingen. We kennen teamsporten en individuele sporten, sporten die vooral om bewegen draaien, maar ook denk- en vaardigheidssporten. Dit alles heeft ook weer gevolgen voor bijvoorbeeld de behoefte aan accommodaties en voor de kosten die het sporten met zich mee brengt.

Als we in deze nota spreken over een sportvereniging, dan bedoelen we 'een in de gemeente Overbetuwe gevestigde rechtspersoon, die zonder winstoogmerk activiteiten organiseert die voor een belangrijk deel lichamelijke inspanning vergen waarbij vaardigheid, kracht en inzicht vereist worden'². De nadruk ligt dus op breedtesport in de zin van bewegen.

De term breedtesport kunnen we 'nog breder' opvatten. Dan denken we ook aan sporten en verenigingen op het gebied van denksport of behendigheidssporten en vaardigheidssporten. In deze sporten staat het beweegaspect minder centraal, maar natuurlijk hebben ook deze verenigingen een betekenis voor de gemeenschap.

² Eén uitzondering vormen de gehandicapten sportverenigingen. Deze hoeven niet per se in de gemeente Overbetuwe gevestigd te zijn (vanwege de schaal waarop deze verenigingen opereren).

Er zijn daarnaast ook sportaanbieders met een winstoogmerk. Een voorbeeld daarvan zijn de fitnesscentra. Ook zij bieden onze inwoners mogelijkheden om sportief bezig te zijn. Wel is het zo, dat wij vanouds een andere en meer beperkte relatie hebben met commerciële sportaanbieders (vooral op het gebied van 'ruimtelijke' vragen, zoals vestiging en huisvesting). Dit is onder andere zo, omdat zij zichzelf kunnen 'bedruipen'. Overigens is het zo dat we ook met een aantal sportverenigingen een beperktere relatie hebben. Sommige verenigingen kunnen zichzelf goed redden en hebben geen behoefte aan aanvullende ondersteuning.

Tot slot kunnen mensen nog op eigen gelegenheid sporten, bijvoorbeeld door te hardlopen of van een trapveldje gebruik te maken. Het spreekt voor zich, dat de gemeente (afgezien van het scheppen van randvoorwaarden, bijvoorbeeld in ons speelruimtebeleid) hier nauwelijks bemoeienis mee heeft.

Gemeente

De gemeente is óók een speler op het sportieve veld. De gemeente heeft bijvoorbeeld een breed aanbod van sportaccommodaties (voor binnen-, buiten- en zwemsport) in eigendom. Een overzicht van alle gemeentelijke accommodaties kunt u vinden in bijlage III, deel 1.

Ook beleidsmatig zijn sport en bewegen onderwerpen waar de gemeente al volop aandacht aan besteedt. Dat doen we op allerlei beleidsterreinen. Er zijn dus verschillende verbanden tussen sport en andere beleidsterreinen. Deze verbanden vinden we zowel terug in overkoepelende visies (de programmacontracten en de Toekomstvisie+) als in deelbeleid. In figuur 1 (einde van dit hoofdstuk) laten we deze onderlinge samenhang zien. We 'dalen' daarbij af van de abstracte Toekomstvisie + naar het concrete deelbeleid van sport. Om de inhoudelijke verbanden tussen de verschillende beleidsdocumenten duidelijk te maken, nemen we alvast een voorschot op de doelen die we in deze nota hebben geformuleerd.

1.2 Ontwikkelingen en trends

Omdat sportbeleid in verbinding staat met andere beleidsterreinen en -ontwikkelingen, besteden we nu aandacht aan enkele brede trends en ontwikkelingen die relevant zijn voor ons sportbeleid.

1. Intergemeentelijke samenwerking

De eerste ontwikkeling die we noemen, is de intergemeentelijke samenwerking. Op verschillende terreinen, waaronder sport, werken we samen met vier andere gemeenten in de regio. De overige gemeenten zijn Arnhem, Lingewaard, Renkum en Rheden³. We zijn op dit moment bezig om in ambtelijke werkgroepen de mogelijkheden te verkennen om te komen tot één intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie.

³ De andere thema's van de intergemeentelijke samenwerking zijn: subsidiewerving, regionale pool voor interimmers/projectmanagement, belastingen en inkoop & aanbesteding.

Op dit moment (januari 2012) is nog niet precies duidelijk wat de reikwijdte en het eindresultaat van deze samenwerking zullen worden. Wel is duidelijk dat de samenwerking zich in de eerste plaats zal richten op de exploitatie en het dagelijks beheer. Hiermee willen we een professionaliserings- en kwaliteitsslag maken voor wat betreft onze (sport)accommodaties. Ook is het mogelijk dat sportstimulering een sterker regionaal karakter krijgt.

De intergemeentelijke samenwerking betekent echter niet dat er voor de deelnemende gemeenten geen ruimte meer is voor het voeren van lokaal sportbeleid. Ons standpunt is dat er vrijheid moet zijn en blijven om lokaal beleid te voeren, omdat we daarmee het beleid beter kunnen toesnijden op de behoeften in onze gemeente. Wij leggen in deze nota bijvoorbeeld het accent op de versterking van verenigingen en willen deze een belangrijke plaats geven bij sportstimulering.

2. Discussie kostendekkende tarieven

In de nota 'Beheer en exploitatie van gemeentelijke accommodaties' hebben we vastgelegd dat we inzicht willen in de hoogte van kostendekkende tarieven voor onze accommodaties (voor zowel sport als welzijn). Tot op heden brengt de gemeente niet-kostendekkende tarieven in rekening, waardoor er feitelijk sprake is van indirecte subsidiëring van gebruikers van deze accommodaties. In 2011 hebben we voor het eerst bij de tarievenverordening aangegeven wat de kostendekkende tarieven zijn. De hoogte van de indirecte subsidie is nu bekend, maar de tarieven hebben we nog niet in rekening gebracht. De discussie over het al dan niet invoeren van een kostendekkend tarief, en zo ja, op welke manier is nu in volle gang en gaat over veel meer dan sport alleen. Immers, veel van onze accommodaties zijn multifunctioneel en herbergen zowel sportieve als sociaal-culturele en welzijnsactiviteiten. Dit maakt dat deze nota niet de plaats is om hierover tot definitieve uitspraken te komen.

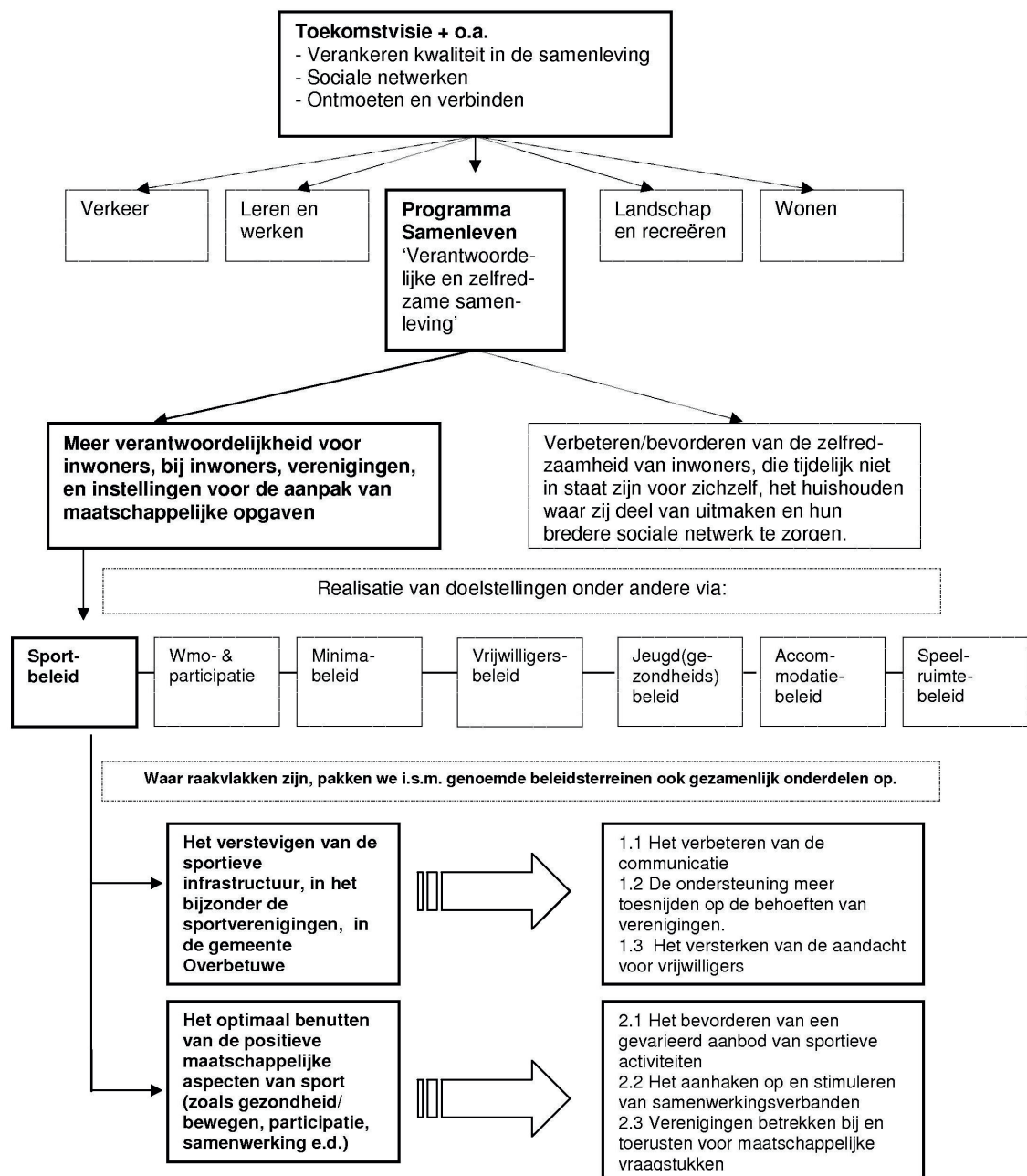
3. Schatgraversdiscussie

In 2011 is de operatie 'Schatgraven' afgerond. De sportsubsidie op basis van jeugdleden (ook wel de 'jeugdlidsubsidie' genoemd) was één van de onderwerpen die verder heroverwogen is. Het oorspronkelijke voorstel dat in de gemeenteraad is behandeld, was om de subsidie met ingang van 1 januari 2012 af te bouwen.

Tijdens de vergadering van 5 juli 2011 heeft de raad echter een amendement aangenomen op de kadernota 2012-2015. De heroverweging 'sportsubsidiëring' is als gevolg hiervan geschrapt uit de Kadernota, waardoor we niet per 2012 zijn begonnen met afbouwen. De raad wilde bij de discussie rondom de sportnota de toekomstige invulling van de sportsubsidiëring per jeugdlid namelijk verder specificeren. Dit met het oog op eventuele 'ombuigingen': middelen die door een bezuiniging op sportsubsidiëring vrijvallen, kunnen op een andere manier worden geïnvesteerd. Uit de kadernota bleek echter nog niet op welke manier wij dat willen doen. Daarom wilde de raad de sportnota en de eventuele afbouw van de sportsubsidie integraal behandelen. Wij hebben deze uitspraken van de raad gebruikt als kader voor de (financiële) uitwerking van deze sportnota.

Figuur 1 Positionering: van de Toekomstvisie+ naar sportbeleid*

* In dit schema visualiseren we de samenhang tussen de verschillende beleidsdocumenten. De opgaven uit de Toekomstvisie, die het meest abstract is, vinden we al concreter in de vijf programma's terug. Het strategische doel van het programma Samenleven (een verantwoordelijke en zelfredzame samenleving) is in twee hoofddoelen vertaald. Deze doelen willen we vervolgens binnen verschillende beleidsterreinen samenhangend oppakken en realiseren. Sportbeleid is daar één van.

Etappe 2. Van startnotitie naar een samenhangende visie

De gemeente Overbetuwe is, zoals we in het vorige hoofdstuk stelden, een sportieve gemeente, waar veel mensen sportief zijn. Desondanks hebben we tot nog toe geen overkoepelend sportbeleid ontwikkeld. De wens om tot een integraal sportbeleid te komen, was er echter wel. Zeker na het aflopen van de Breedtesportimpuls (BSI)⁴ in 2009 werd het duidelijk dat het de hoogste tijd was voor beleidsontwikkeling.

Daarom hebben we deze uitdaging opgepakt samen met vertegenwoordigers van het sportieve veld. In 2010 hebben we een begin gemaakt met het ontwikkelen van een gemeentelijke visie op sportbeleid. De raad heeft in zijn vergadering van 22 februari 2011 ingestemd met de startnotitie sportbeleid ('Een sterke basis is het halve werk'). In dit hoofdstuk nemen we de startnotitie als vertrekpunt en werken we deze verder uit. We kijken in paragraaf 2.1 eerst nog even terug op de uitgangspunten van de startnotitie. Die werken we in paragraaf 2.2 verder uit naar 'visiebouwstenen'. In paragraaf 2.3 brengen we de visiebouwstenen samen in een 'beleidstheorie'.

2.1 De uitdaging vanuit de startnotitie

Sportbeleid is een breed begrip. Het betekent, om met Van Dale's Woordenboek te spreken, zoiets als 'een gedragslijn voor de verwezenlijking van bepaalde sportieve doelstellingen'. Nu is het zo dat we met 'bepaalde sportieve doelstellingen' alles kunnen bedoelen dat met sport te maken heeft. We kunnen en willen echter niet alles oppakken in het kader van deze nota. Om die reden kiezen we bewust voor een aantal aspecten van sporten en bewegen in plaats van 'van alles een beetje'.

Aan de voorkant van het proces hebben we daarom al benoemd met welke thema's we aan de slag willen. De 'opdracht' die de raad stelde om nader uit te werken in de sportnota zag er als volgt uit:

1. De behoeftes van het sportieve veld inventariseren (zoals kadervorming, vrijwilligers, deskundigheidsbevordering) en daar eventueel beleidsmatig op insprijgen;
2. Aanhaken bij de maatschappelijke betrokkenheid van verenigingen;
3. De toekomst van de sportsubsidie per jeugdlid verkennen en zoeken naar alternatieven voor deze subsidie;
4. Bekijken of bijzondere aandacht voor doelgroepen nodig is.

Ook hebben we in de startnotie inhoudelijke uitgangspunten geformuleerd, waarmee we de reikwijdte van deze sportnota hebben afgebakend. De belangrijkste uitgangspunten die we in de startnotitie hebben vastgesteld, sommen we hieronder op.

⁴ Dit project werd mogelijk gemaakt door de Breedtesport Impuls (BSI) van het Ministerie van VWS. Het doel van de BSI was om het lokale sportaanbod te versterken en te vernieuwen.

Tabel 1 – Uitgangspunten startnotitie

Algemene uitgangspunten uit de startnotitie

1. De focus in ons sportbeleid ligt op breedtesport. Het belangrijkste aangrijpingspunt voor de gemeente zijn de verenigingen. We richten ons niet op topsport.
2. Voor de gemeente is de maatschappelijke functie van sport leidend. Sport is een instrument dat bijdraagt aan de realisatie van onze bredere maatschappelijke doelen.
3. We zoeken in ons beleid naar logische verbindingen tussen de gemeente, sportaanbieders en andere organisaties. We gaan daarbij zoveel mogelijk uit van wederzijdse belangen.
4. Sport staat in verbinding met gemeentebrede ontwikkelingen en andere beleidsterreinen. Sommige sportgerelateerde onderwerpen pakken we daarom op in samenwerking met andere beleidsterreinen of horen primair thuis bij andere beleidsterreinen. We pakken in de nota dus niet alle sportgerelateerde onderwerpen op.
5. De primaire rol die we als gemeente kiezen is die van investeerder in de sportieve infrastructuur in Overbetuwe. De gemeente 'faciliteert' dus. De versterking van de sportverenigingen krijgt hierbij bijzondere aandacht.
6. Sportbeleid richt zich op alle inwoners, maar we kunnen binnen ons beleid extra aandacht besteden aan doelgroepen (vooral groepen die een extra duwtje in de rug nodig hebben).

De opdracht vanuit de startnota luidde om de gestelde kaders in de sportnota uit te werken naar:

- Beleidsuitgangspunten en een samenhangende visie (dat doen we in dit hoofdstuk);
- Doelstellingen (die komen in hoofdstuk 3 aan bod);
- Beleidsvoornemens op hoofdlijnen (zie hoofdstuk 4).

2.2 Uitwerking naar visiebouwstenen

De uitgangspunten uit de startnotitie hebben nog een verdere uitwerking nodig. In deze paragraaf werken we ze uit naar visiebouwstenen. Samen geven ze inhoudelijk richting aan ons nieuwe sportbeleid en lopen ze als een rode draad door deze nota. De verschillende visiebouwstenen corresponderen met de nummers van de algemene uitgangspunten. U kunt ze vinden in de omrande kaders in deze paragraaf.

Ad uitgangspunt 1) Focus op breedtesport

Breedtesport is een laagdrempelige vorm van sportdeelname, die zowel actief als passief kan zijn. Breedtesport onderscheidt zich van topsport met het ruime karakter. We leggen de focus bewust op breedtesport, omdat we een breed publiek willen bereiken met ons sportbeleid. Dat is immers de waarborg voor het behalen van onze maatschappelijke doelen.

Breedtesport geven onze inwoners en sportaanbieders op verschillende manieren vorm. We willen hier dan ook op verschillende manieren mee omgaan.

- Als belangrijkste ingang voor de uitvoering van ons beleid kiezen we voor de *sportvereniging*. Hiermee sluiten we onder andere aan bij de startnotitie, het programma Samenleven en de Toekomstvisie+.
- Het is echter ook zo dat er naast de verenigingen nog andere aanbieders zijn, die - bewust of onbewust - ook (kunnen) bijdragen aan onze doelen. Wij erkennen ook deze vormen van sport. Hoewel we om verschillende redenen beleidsmatig met deze aanbieders een minder grote relatie hebben, kunnen we wel aansluiting zoeken bij (de uitvoering van) onze beleidsvoorstellen. In hoofdstuk 4 gaan we daar verder op in.

We richten ons in deze nota niet op topsport. Dat wil niet zeggen dat er geen verbanden denkbaar zijn tussen breedte- en topsport. Van sportactiviteiten en -evenementen in onze gemeente kan bijvoorbeeld een wervende en stimulerende werking uitgaan. We bezien daarom bij evenementen altijd het mogelijke effect ervan op de kennismaking met (breedte)sport.

VISIEBOUWSTEEN 1: We leggen de focus op breedtesport, waarbij sporten en bewegen in verenigingsverband het belangrijkste aangrijpingspunt is. Bij de uitvoering van ons beleid bekijken we op onderdelen of ook andere aanbieders kunnen en willen aansluiten. Zo werken we gezamenlijk aan het behalen van onze maatschappelijke doelen.

Ad uitgangspunt 2) Maatschappelijke functie van sport staat voorop

Voor de sportbeoefenaar is sport belangrijk vanwege de waarde die hij/zij persoonlijk aan sport toekent. Deze intrinsieke waarde is voor iedereen anders, zodat iedereen zelf een manier kiest om actief te zijn. Voor de gemeente staat echter de 'maatschappelijke waarde' of functie' centraal. Wat is die maatschappelijke functie voor ons?

In verschillende gemeentelijke beleidsdocumenten hebben we deze 'functies' vastgelegd. Een belangrijke inspiratiebron hiervoor is het programma Samenleven. We geven nu de doelen uit het programma Samenleven weer, die erg belangrijk zijn voor de visie die wij op sport hebben.

Tabel 2 – Speerpunten Programma Samenleven

Speerpunten 'Samenleven'

Strategisch doel

Een verantwoordelijke en zelfredzame Overbetuwse samenleving.

Hoofddoel

Meer verantwoordelijkheid bij inwoners, verenigingen en instellingen voor de aanpak van maatschappelijke vraagstukken.

Subdoelen

1. Versterken formele en informele netwerken.
2. Belonen en stimuleren van activiteiten uit de samenleving gericht op samenwerking en participatie.

Uitgewerkte subdoelen

1. Verenigingen bieden een ruim aanbod aan activiteiten en ontmoetingsmogelijkheden en zijn in staat, naast hun reguliere verenigingsactiviteiten breder maatschappelijk betrokken te zijn (subdoel 1).
2. Het beleid van de gemeente daagt de samenleving uit tot het nemen van initiatieven gericht op "meedoen" (bij subdoel 2).
3. De gemeente zoekt actief naar win-winsituaties in logische verbindingen tussen activiteiten in de samenleving, organisaties, verenigingen en beleidsdoelen (bij subdoel 2).

i

Een ander belangrijk richtinggevend kader voor ons beleid is de Toekomstvisie +, die in 2009 is vastgesteld door de raad. In deze Toekomstvisie + wordt onder andere het belang van 'verbinden' beschreven. Een aantal 'opgaven' uit deze toekomstvisie heeft direct te maken met de sociaal-maatschappelijke functie van sport. We denken daarbij aan:

- verankeren kwaliteit van de samenleving (opgave 18);
- sociale netwerken (opgave 19);
- ontmoeten en verbinden (opgave 21).

Sportaanbieders brengen mensen bijeen en vormen plaatsen waar sociale samenhang kan ontstaan en behouden kan blijven. Om deze organisaties kunnen zich vervolgens weer bredere formele en informele netwerken vormen die groepen mensen bijeenbinden. In de praktijk zijn zulke samenwerkingsverbanden al op verschillende plaatsen ontstaan. Uiteraard mag het ontmoetingselement bij deelname aan activiteiten niet vergeten worden.

Een andere betekenis van sport vinden we in de effecten op gezondheid en welzijn. We vinden dit terug in ons gezondheids- en jeugdbeleid en het Wmo-beleid. Op deze beleidsterreinen is er onder andere aandacht voor de fysieke en geestelijke gezondheid van onze inwoners. Sporten en bewegen zien we als instrumenten die een bijdrage leveren om mensen fit en gezond te houden. Vooral overgewicht en maatschappelijke uitval (bijvoorbeeld als gevolg van psychosociale problemen) zijn thema's waar aandacht voor is.

Sport kan een bijdrage leveren aan preventie van problematiek, of helpen bij de bestrijding ervan⁵. Als we alles naast elkaar zetten, ontleen we de volgende overkoepelende motivaties (waarom doen we aan sportbeleid?) en effecten (welke 'macro-effecten' verwachten we ervan?) aan het sportbeleid.

1. Maatschappelijke participatie;
2. Sport als middel om organisaties meer te laten samenwerken (met als effect een rijk aanbod van activiteiten in onze gemeente);
3. Sociale samenhang;
4. Sport als middel om zelfredzamer te worden;
5. Gezondheidsbevordering (geestelijk en lichamelijk).

Geïnspireerd door deze effecten verbinden we een aantal 'achterliggende' maatschappelijke doelen aan ons sportbeleid. Wij willen dat sport hieraan een bijdrage levert. In de volgende tabel vatten we deze doelen samen.

VISIEBOUWSTEEN 2: Maatschappelijke doelen

1. Deelname aan maatschappelijke activiteiten bevorderen en het tegengaan van 'uitval'.
2. Een verrijkt en gevarieerd aanbod van maatschappelijke activiteiten (o.a. door samenwerkingsverbanden van maatschappelijke organisaties).
3. Sociale samenhang in de (lokale) gemeenschappen behouden en verbeteren.
4. De zelfredzaamheid en verantwoordelijkheid van inwoners/organisaties vergroten.
5. Het bevorderen van de (fysieke/psychische) gezondheid.

Ad uitgangspunt 3) Gemeenschappelijke belangen zoeken

Een partnerschap tussen de gemeente en de sportaanbieders is een uitdaging, maar het is géén vanzelfsprekendheid. We moeten ons ervan bewust zijn dat aanbieders ook eigen belangen en doelen nastreven. Soms kan dit spanningen opleveren, maar evengoed kan het mes aan twee kanten snijden. Dit dilemma hebben we in de startnotitie al benoemd.

Het is, kortom, belangrijk om te zoeken naar punten waarin we gezamenlijk kunnen (en willen) optrekken. In de startnotitie hebben we het versterken van de sportieve infrastructuur als een gemeenschappelijk belang benoemd. Een sterke sportieve infrastructuur maakt sportieve activiteiten mogelijk. En deze activiteiten kunnen op hun beurt weer voor een bijdrage aan onze maatschappelijke doelen zorgen.

VISIEBOUWSTEEN 3: Gemeenschappelijke belangen zoeken

We vertrouwen erop dat gemeenschappelijke belangen ons sportbeleid versterken. Als de gemeente een sterke infrastructuur mogelijk maakt, kunnen verenigingen en (maatschappelijke) organisaties vervolgens profiteren van een sterke basis. Een sterke basis maakt een bijdrage aan onze maatschappelijke doelen mogelijk.

⁵ Wel moeten we hierbij aantekenen dat sport alleen niet voldoende zal zijn bij ernstigere vormen van problematiek. Sport is immers geen vorm van gezondheidszorg en de vereniging is geen zorgaanbieder.

Ad uitgangspunt 4) Beleid maken we in samenwerking met andere beleidsterreinen

We hebben het in deze nota over de sportieve infrastructuur. Deze term hebben we in de startnotitie geïntroduceerd. We bedoelen hiermee het geheel van voorzieningen en randvoorwaarden dat de deelname aan sport mogelijk maakt (natuurlijk voor zover de gemeente hiervoor verantwoordelijkheid heeft en invloed op kan uitoefenen). We hebben vier ‘onderdelen’ van de sportieve infrastructuur benoemd, waarin zowel fysieke, financiële als organisatorische onderdelen een plaats hebben. Samen leggen deze onderdelen zo gezegd een basis voor sportdeelname. In het volgende kader kunt u lezen welke onderdelen we bedoelen.

VISIEBOUWSTEEN 4: Onderdelen sportieve infrastructuur

1. Sportvoorzieningen of –accommodaties.
2. Een betaalbaar sportvoorzieningenaanbod (tarievenbeleid).
3. Ontmoetings- en beweegruimte (in het bijzonder voor jeugd en jongeren).
4. Sportaanbieders (met nadruk op sterke sportverenigingen/kadervorming).

We kiezen voor het investeren in de infrastructuur, omdat we hiermee ook voor de lange(re) termijn een sterke basis leggen. Uit de ervaringen met de Breedtesport Impuls blijkt dat losse en eenmalige projecten moeilijk beklijven en eventuele effecten snel wegebben. Door voortdurend de basis te versterken, kunnen we altijd vanuit dat vertrekpunt verder ontwikkelen. Het langetermijneffect is dan groter.

We hebben weliswaar nog geen formeel sportbeleid, maar we bouwen al volop aan de sportieve infrastructuur. Vaak doen we dat binnen of in combinatie met andere beleidsterreinen. In bijlage I laten we zien wat we op dit moment allemaal al doen aan beleidsactiviteiten op het gebied van sport. Zo wordt het duidelijk dat de onderdelen 1 tot en met 3 al volop aan bod komen. We hoeven ons in deze nota dus niet op alle onderdelen van de infrastructuur te richten.

Ad uitgangspunt 5) De vereniging als eerste aangrijpingspunt

Ondanks alle bestaande beleidsinitiatieven besteden we niet aan ieder onderdeel evenveel aandacht. Aan de versterking van verenigingen (nummer 4) doen we nog niet zo veel, terwijl dat juist een speerpunt uit het programma Samenleven is en daar wel behoefte aan is. We richten ons in deze nota daarom allereerst op de versterking van de infrastructuur (verenigingen). Uit onze consultatie van het veld is gebleken dat hierin nog verbeteringen te maken zijn. Ten tweede hebben we geconcludeerd dat er soms wat meer initiatieven en sturing nodig zijn om de maatschappelijke doelen te realiseren. Ook daarvoor moeten we dus aandacht hebben in de nota.

VISIEBOUWSTEEN 5: Sportvereniging als eerste aangrijpingspunt

We leggen in deze beleidsnota primair de nadruk op de versterking van de sportieve infrastructuur. Sportverenigingen krijgen daarbij bijzondere aandacht, omdat dit een onderwerp is dat zeer nauw aansluit bij de actuele beleidsontwikkelingen (hoofddoel 1). Hiermee zetten we accenten, maar sluiten we ook andere aangrijpingspunten (via andere vormen) niet uit. Aanvullend daarop komen we met voorstellen om doelgerichter te werken aan onze maatschappelijke doelen (hoofddoel 2).

Ad uitgangspunt 6) Waar nodig aandacht voor 'doelgroepen'

Door de principiële keuze voor breedtesport accentueren we het belang van sport en bewegen in de brede zin van het woord. Van breedtesport verwachten we de grootste 'bijdrage' aan onze maatschappelijke doelen als de basis sterk is. Daarom versterken we de basis. We hebben in bouwsteen 1 al aangegeven, dat we binnen het principe van breedtesport wel nadere concretisering maken.

Bij het principe van breedtesport past een expliciet doelgroepenbeleid minder goed. Een te smalle focus zou immers de 'breedte' kunnen beperken. Aan de andere kant kan het streven naar breedte juist een motivatie zijn om bepaalde groepen een extra steuntje in de rug te geven als zij zelf belemmeringen ondervinden om in hun participatiebehoefte te voorzien. We denken dan aan mensen met een beperking. Deze groep beweegt relatief weinig. Ook voor mensen met minder financiële draagkracht kan dit lastig zijn. We hebben daarom (naar behoefte) bijzondere aandacht voor deze groepen (zie ook hoofdstuk 1.1).

Jongeren weten over het algemeen goed de weg te vinden naar het sporten en bewegen. Dat wijst het onderzoek sportdeelname in onze gemeente uit 2008 uit (zie ook §1.1). Maar op grond van het principe 'jong geleerd is oud gedaan' willen we toch ook bewaken dat deze doelgroep (tot 18 jaar) enthousiast voor sport blijft.

VISIEBOUWSTEEN 6: Aandacht voor doelgroepen daar waar nodig

We willen het sportbeleid zo inrichten dat de basis wordt versterkt en de positieve kanten van sport optimaal worden benut. Hiervan kan iedere (sportende) inwoner profiteren. Bijzondere aandacht gaat uit naar groepen die een extra stimulans bij het participeren nodig hebben. Jongeren hebben ook onze aandacht.

2.3 Van visiebouwstenen naar een 'Beleidstheorie'

De 'losse' visiebouwstenen die we hebben uitgewerkt, geven aan welke inhoudelijke en strategische keuzes we maken in ons sportbeleid. Deze bouwstenen hangen echter ook met elkaar samen. We brengen in deze paragraaf de bouwstenen samen in een samenhangende beleidsvisie. We hebben deze de vorm van een 'beleidstheorie' gegeven. Zo'n beleidstheorie is een denkkader dat ons helpt om in kaart te brengen hoe onze visie eruit ziet en doelen en inspanningen met elkaar (kunnen) samenhangen. Het is natuurlijk een vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid, maar het is wel behulpzaam om wat meer inzicht in de keten van 'oorzaak' (beleid) en 'gevolg' (effect) te krijgen. Op deze wijze biedt een beleidstheorie een 'legitimatie' voor onze beleidsactiviteiten. Tot slot is deze theorie met het oog op de evaluatie behulpzaam. In het rapport 'Inzicht in de effectiviteit van subsidies' (naar aanleiding van het collegeonderzoek van 2011) wordt geadviseerd om een onderliggende beleidstheorie te gebruiken. In etappe 5 gaan we hier verder op in.

Hoe ziet onze beleidstheorie er nu uit? We zien de rol van de gemeente als facilitator. De gemeente investeert in de sportieve infrastructuur, omdat we hiermee de basis leggen voor deelname aan sportieve activiteiten. Als deze basis sterk is, kunnen er vanuit deze basis allerlei maatschappelijke activiteiten en initiatieven ontstaan. Wij gaan deze activiteiten niet zelf organiseren, maar stimuleren waar nodig wel sportaanbieders en maatschappelijke organisaties.

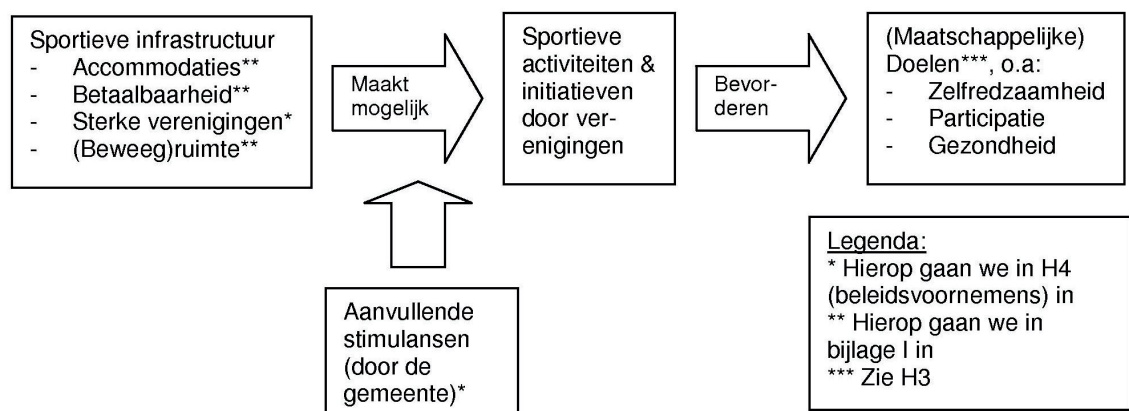

Hiermee sluiten wij aan bij kernbegrippen als partnerschap, zelfredzaamheid en verantwoordelijkheid, die centraal staan in ons gemeentelijke beleid. De sportieve activiteiten dragen op hun beurt weer bij aan de maatschappelijke doelen die wij als gemeente belangrijk vinden.

We hebben eerder al aangegeven dat we uit willen gaan van wederzijdse belangen. Van een investering in de sportieve infrastructuur door de gemeente kan de samenleving breed profiteren. Daar mogen we ook iets voor 'terugvragen'. We vertrouwen erop dat een sterke basis het uitgangspunt is voor een stevige bijdrage aan onze doelen. Ook sluit het aan bij het principe van partnerschap: de gemeente investeert in de infrastructuur, de verenigingen (en eventueel andere organisaties) kunnen op hun beurt weer in de maatschappij investeren.

Toch moeten we ook geen overspannen verwachtingen creëren. Het is niet te verwachten dat een sterke infrastructuur altijd en vanzelf leidt tot meer samenwerking of meer maatschappelijke participatie. Daarom is er soms wat extra sturing of ondersteuning nodig om initiatieven aan te jagen en onze doelen te realiseren. Daarom zullen we soms ook (aanvullend op de investering in de infrastructuur) met initiatieven moeten komen die heel specifiek gericht zijn op onze doelen. Op deze manier kunnen we de positieve aspecten van sport optimaal benutten. Schematisch weergegeven ziet onze 'beleidstheorie' er zo uit.

Figuur 2: Schematische weergave 'beleidstheorie'

Etappe 3. Van beleidsvisie naar doelstellingen

In de startnotitie hebben we de eerste contouren omschreven van de speerpunten die wij op sportief gebied hebben. Daarna hebben we tijdens het interactieve proces met het veld gesproken over de verdere invulling van het sportbeleid. Op basis hiervan hebben we onze visie aangescherpt. In de 'etappe' die we nu afleggen, vertalen we de visie naar onze doelstellingen die we de komende jaren willen realiseren.

3.1 Onze doelstellingen

Een heldere visie vraagt om scherp geformuleerde doelstellingen. We hebben ons daarom goed bezonnen op de vraag: wat willen nu eigenlijk écht bereiken? Of, om in sporttermen te spreken: waar willen we mee 'scoren'? Een aantal inspiratiebronnen voor de beantwoording van deze vraag willen we nu kort noemen.

Allereerst is natuurlijk onze visie, die we in het vorige hoofdstuk hebben besproken, leidend. Het spreekt ten tweede voor zich dat we de gemeentebrede beleidsprogramma's (Samenleven, Toekomstvisie) daarin een belangrijke stem hebben gegeven. Sportbeleid is immers een deelbeleidsterrein dat meewerkt aan de realisatie van het programma Samenleven – en moet daar dan ook in passen. Ten derde heeft het interactieve proces natuurlijk ook invloed gehad op onze ambities. De raad heeft in de startnotitie immers enkele thema's aangewezen waar we mee aan de slag zijn gegaan (bijvoorbeeld de 'behoeften van het sportieve veld' in relatie tot onze maatschappelijke doelen). Voor de lezers die wat meer willen lezen over het advies dat de klankbordgroep heeft gegeven, hebben we in de bijlage II een verslag opgenomen over de totstandkoming van het advies.

Al deze ingrediënten zijn de smaakmakers geweest voor de ambitie die wij u nu presenteren. U zult in deze beleidsdoelen de 'twee pijlers' van ons beleid herkennen, die ook al in het vorige hoofdstuk (visiebouwsteen 5) zijn beschreven.

VISIEBOUWSTEEN 5

We leggen in deze beleidsnota primair de nadruk op de versterking van de sportieve infrastructuur. Sportverenigingen krijgen daarbij bijzondere aandacht, omdat dit een onderwerp is dat zeer nauw aansluit bij de actuele beleidsontwikkelingen (hoofddoel 1). Hiermee zetten we accenten, maar sluiten we ook andere aangrijpingspunten (via andere vormen) niet uit. Aanvullend daarop komen we met voorstellen om doelgerichter te werken aan onze maatschappelijke doelen (hoofddoel 2).

Ons strategische doel is allereerst om een infrastructuur te realiseren die breedtesport mogelijk maakt. Als de basis sterk is, kunnen er vervolgens sportieve activiteiten ontstaan, die een bijdrage leveren aan onze maatschappelijke doelstellingen.

Dit strategische doel vertakken we in twee hoofddoelen, namelijk:

1. De infrastructuur versterken (door als eerste ingang sportverenigingen te nemen);
2. Het optimaal benutten van de positieve maatschappelijke aspecten van sport (door initiatieven te stimuleren/nemen die op onze doelen zijn gericht).

We sluiten hiermee aan bij de structuur van de programmacontracten. We 'dalen' hierbij af van abstract naar steeds concreter. In figuur 3 brengen we dit in een schema samen. De beleidsvoornemens die we hieraan willen gaan verbinden, komen in hoofdstuk 4 aan bod. De vertaling van subdoelen naar SMART-doelstellingen tenslotte vindt u in hoofdstuk 5, waarin we stilstaan bij de evaluatie.

Strategisch doel

Een sportieve infrastructuur die inwoners uitnodigt om deel te nemen aan breedtesport en die ondersteunend is aan onze maatschappelijke doelen.

Hoofddoelen

1. Het verstevigen van de sportieve infrastructuur in de gemeente Overbetuwe, in het bijzonder de sportverenigingen .
2. Het optimaal benutten van de positieve maatschappelijke aspecten van sport (zoals gezondheid/bewegen, participatie, samenwerking e.d.).

Subdoelen

De subdoelen bij hoofddoel 1 gaan over de versterking van de sportieve infrastructuur.

- 1.1 *Het verbeteren van de communicatie tussen sportaanbieders (onderling), maatschappelijke instellingen en de gemeente op het gebied van sport.*
- 1.2 *De ondersteuning (waaronder deskundigheidsbevordering) meer toesnijden op de behoeften van verenigingen.*
- 1.3 *Het versterken van de beleidsmatige aandacht voor sportvrijwilligers in ons gemeentebrede vrijwilligerswerk.*

De subdoelen die horen bij hoofddoel 2, zijn gericht op een meer directe bijdrage aan onze maatschappelijke doelen (deze hebben we in bouwsteen 2, op pagina 17, benoemd).

- 2.1 Het bevorderen van een gevarieerd aanbod van sportieve activiteiten, waarbij we (naar behoefte) bijzondere aandacht hebben voor 'doelgroepen'.*
- 2.2 Het aanhaken op en stimuleren van samenwerkingsverbanden van sportaanbieders onderling en met andere maatschappelijke instellingen.*
- 2.3 Verenigingen en (maatschappelijke) organisaties betrekken bij maatschappelijke vraagstukken en toerusten om deze vraagstukken beter te kunnen hanteren.*

(Achterliggende) Maatschappelijke doelen

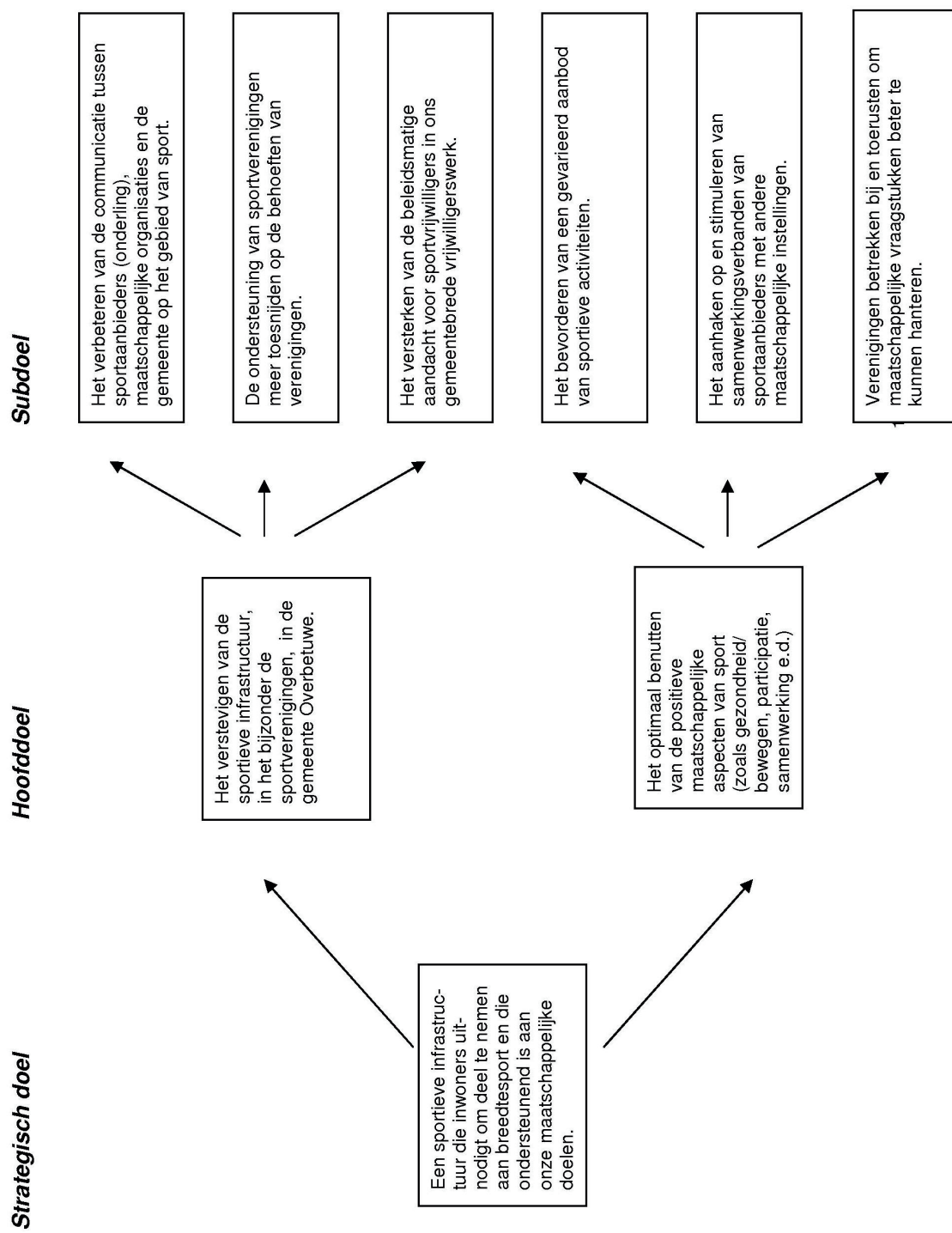
We hebben in het vorige hoofdstuk al de maatschappelijke doelen ter sprake gebracht. Dit zijn de meest abstracte, achterliggende doelen bij onze beleidsactiviteiten. Met het invoeren van de programmacontracten is de vraag of ons beleid bijdraagt aan onze maatschappelijke doelen steeds belangrijker geworden. Die vraag stellen we ons daarom ook in het kader van het sportbeleid. Het is dan belangrijk om aan te geven aan welke brede, maatschappelijke ambities sport een bijdrage moet en kan leveren. We hebben al in hoofdstuk 2 aangegeven welke doelen dat zijn.

1. Deelname aan maatschappelijke activiteiten bevorderen en het tegengaan van 'uitval'.
2. Een verrijkt en gevarieerd aanbod van maatschappelijke activiteiten (o.a. door samenwerkingsverbanden van maatschappelijke organisaties).
3. Sociale samenhang in de (lokale) gemeenschappen verbeteren.
4. De zelfredzaamheid en verantwoordelijkheid van inwoners/organisaties vergroten.
5. Het bevorderen van de (fysieke/psychische) gezondheid.

We kunnen en mogen deze 'macro-effecten' natuurlijk niet alleen van het sportbeleid verwachten. Het is niet realistisch om te verwachten dat sport alléén gaat zorgen voor bijvoorbeeld meer samenhang of gezondheid. Ook andere beleidsterreinen en -acties dragen hieraan hun steentje bij (zoals jeugd- en vrijwilligersbeleid). We focussen in onze doelstellingen daarom niet direct op het behalen van deze maatschappelijke doelen, maar op 'tussendoelen'. Als we die tussendoelen bereiken, dán zijn we op weg naar het behalen van onze bredere en overkoepelende 'programmadoelen'. In hoofdstuk 5 lichten we dit verder toe.

Figuur 3: Vertaling van strategisch doel naar subdoelen

Etappe 4. Van doelen naar beleidsvoornemens

We hebben inmiddels al heel wat etappes afgelegd. In het tweede hoofdstuk presenteerden we onze visie en in het vorige hoofdstuk hebben we hier de doelstellingen vanaf geleid.

Met deze belangrijke bouwstenen als achtergrond willen we nu de beleidsvoornemens voor de toekomst presenteren. Deze beleidsvoornemens vallen in twee delen uiteen. Ten eerste hebben we al bestaande plannen op het gebied van sport, die we willen voortzetten in de komende periode. Hierop gaan we in paragraaf 4.1 in. Ten tweede vragen de nieuwe inzichten, veranderende ontwikkelingen en behoeftes om nieuwe initiatieven. De beleidswijzigingen en de nieuwe initiatieven presenteren we in paragraaf 4.2. We sluiten af met een financiële paragraaf.

4.1 Wat staat er al op de agenda?

Eerder in deze nota merkten we al op dat we weliswaar nog geen officieel sportbeleid hebben, maar dat we al wel veel 'sportieve activiteiten' uitvoeren. U kunt daarbij denken aan sportaccommodaties, subsidies en de realisatie van speelruimte. Om een totaalbeeld te geven van alle activiteiten die we doen om de sportinfrastructuur in 'brede zin' te versterken, hebben we een beleidsinventarisatie gemaakt. Deze kunt u vinden in bijlage I.

Deze is interessant om te lezen, omdat het een goed overzicht geeft van al onze beleidsinspanningen. Ook komen er uit het bestaande beleid natuurlijk wensen en motivaties naar voren die weer invloed (kunnen) hebben op de nieuwe beleidsvoorstellen.

In deze paragraaf beperken we ons tot de belangrijkste sportgerelateerde plannen die al op de agenda staan voor de korte tot middenlange termijn. Deze activiteiten hebben we nog geïnitieerd voordat we onze sportvisie hebben ontwikkeld. We hebben deze beleidsvoornemens dus niet kunnen afleiden van de visie. Toch passen ze goed in onze visie, omdat ze allemaal op unieke wijze bijdragen aan het versterken van de sportieve infrastructuur⁶. We geven per onderdeel van de sportieve infrastructuur aan hoe we dit onderdeel willen versterken.

Onderdeel 1: Sportaccommodaties

1. Realisatie nieuwe (sport)accommodaties

We realiseren een sporthal bij het Hendrik Pierson College in Zetten. De oplevering van deze sportaccommodatie is voorzien eind 2012.

2. Meerjarenonderhoudsplannen

In 2012 stellen we een nieuw Meerjarenonderhoudsplan (MOP) op. Hierin beschrijven wij welk onderhoud de komende jaren nodig is aan onze gemeentelijke accommodaties. Het MOP wordt breed opgesteld. Zowel binnen- als buitensportaccommodaties vallen eronder.

⁶ We hebben immers als strategisch doel gekozen voor 'een sportieve infrastructuur die inwoners uitnodigt om deel te nemen aan breedtesport (...)'. En als hoofddoel 1 hebben we voor 'het verstevigen van de sportieve infrastructuur (...) in de gemeente Overbetuwe' gekozen.

3. *Zwembad De Helster en toekomstvisie zwembaden*

In 2012 laten we onderhoudswerkzaamheden uitvoeren aan zwembad en sportcentrum De Helster. Hierdoor kan De Helster weer tien jaar mee. Het is de bedoeling dat we in de volgende jaren een toekomstvisie opstellen voor zwembaden in Overbetuwe. De toekomst van De Helster maakt daar natuurlijk deel van uit.

4. *STA-beleid*

Het STA-beleid is in 2011 uitgebreid geëvalueerd. Hieruit zijn geen verrassende uitkomsten naar voren gekomen. We hebben onder andere de volgende beleidsaanbevelingen gedaan.

1. Het STA-beleid voortzetten. Dit betekent ook dat we op dit moment geen plannen hebben om de verdeling van taken en verantwoordelijkheden (die we hebben beschreven in bijlage I, § 1) te wijzigen.
2. In het STA-beleid werd ook als uitgangspunt opgenomen het berekenen van kostendekkende tarieven. Dit hebben we inmiddels opgepakt. Deze discussie loopt nu en kan van invloed zijn op de uitgangspunten van ons STA-beleid.

5. *Voorzieningennota*

In 2012 ontwikkelen we een voorzieningennota. Een voorzieningennota is een plan waarin we een optimaal voorzieningenniveau schetsen voor onze gemeente op de middellange tot lange termijn. Ook beschrijven we wat we moeten doen om op dit niveau te komen. Natuurlijk zullen in deze voorzieningennota ook sportaccommodaties aan de orde komen. Het 'accommodatievraagstuk' pakken we langs deze weg dus op.

6. *Kunstgras*

Voor wat betreft het beleid omtrent kunstgrasvelden zullen we een evaluatie uitvoeren in 2012. Deze evaluatie is opgenomen in de planningslijst van de gemeenteraad. Het beleid (vastgelegd in de notitie kunstgras) loopt dan drie jaar. Eventuele beleidswijzigingen zullen vorm moeten krijgen op basis van de evaluatie. Natuurlijk zullen we bij de heroverwegingen de doelen en uitgangspunten die we in deze nota hebben omschreven mee laten wegen.

7. *Intergemeentelijke samenwerking*

De intergemeentelijke samenwerking wordt in 2012 voortgezet. Hoewel op dit moment nog niet precies duidelijk is wat de resultaten van dit proces zullen zijn, hebben we nog enkele aanvullende aandachtspunten voor de intergemeentelijke samenwerking geformuleerd. We hebben hiervoor onder andere de reactie van de verenigingen op het advies van de klankbordgroep (zie bijlage II) als inspiratiebron gebruikt.

- De bezettingsgraad verhogen waar dat wenselijk is. De bundeling van menskracht, deskundigheid en ervaring kan behulpzaam zijn bij de vraag of we de bezettingsgraad van de accommodaties kunnen verhogen. Voor enkele (monofunctionele) accommodaties is de vraag of we multifunctioneler gebruik kunnen stimuleren interessant.
- Mogelijk biedt een regionaal sportbedrijf de mogelijkheid om als servicepunt en vraagbaak voor gebruikers van accommodaties te fungeren. De vraagbaakfunctie gaat dan uiteraard vooral om accommodatiegerelateerde vragen.

Onderdeel 2: Ontmoetings- en beweegruimte (speelruimtebeleid)

8. *Uitvoeren 'Meer ruimte voor de 12+ jeugd'*

In de nota 'Ruimte voor de 12+ jeugd' stellen we kaders voor méér ruimte voor de oudere jeugd. Als de raad vanaf 2012 via de begroting budget vrij maakt om daadwerkelijk meer ruimte voor de 12+ jeugd te realiseren, volgens de in de nota voorgestelde visie en normen, dan zal dat tot 2020 resulteren in een kwalitatief én kwantitatief beter aanbod van ontmoetingsplaatsen voor de 12+jeugd. De tussenevaluatie van het proces is voorzien in 2015. Mede op basis van die evaluatie stellen we het uitvoeringsplan voor de periode tot 2020 op.

In de nota 'Buiten spelen in Overbetuwe' formuleren we de visie op en beleidsvoornemens voor de realisatie en het beheer van een veilige en uitdagende buitenspeelomgeving. Deze nota is nog in ontwikkeling.

De realisatie van de natuurlijke speelplaats Cool Nature is in gang gezet.

Onderdeel 3: Een betaalbaar sportvoorzieningenaanbod

9. *Kostendekkende huurtarieven voor (sport)accommodaties?*

In 2011 hebben we voor het eerst kostendekkende tarieven opgenomen als bijlage bij de tarievenverordening. Deze tarieven hebben we niet in rekening gebracht aan de gebruikers.

Wel hebben we nu inzichtelijk gemaakt welk tarief kostendekkend is en wat dus de feitelijke indirecte subsidie is aan de gebruiker. In 2012 werken we een voorstel uit over het al dan niet invoeren van kostendekkende tarieven. Natuurlijk zou het invoeren van kostendekkende tarieven de nodige gevolgen hebben voor de gebruikers. Dit geldt voor zowel sportverenigingen als clubs die zich met sociaal-culturele en welzijnsactiviteiten bezighouden. We willen op dit onderwerp nu nog niet vooruitlopen. Wel is vanuit het sportbeleid een aantal aandachtspunten van belang.

1. Oog hebben voor de wederzijdse belangen is belangrijk bij de discussie rondom kostendekkende tarieven. Van gebruikers mag worden verwacht dat zij bijdragen aan de kostendekking van gemeentelijke accommodaties. Anderzijds wil de gemeente sport ook benutten voor haar maatschappelijke doeleinden en dat suggereert een financiële verantwoordelijkheid van de gemeente.
2. Er is nog geen keuze gemaakt voor een bepaald model. Hierdoor kunnen we nu nog geen uitspraken doen over de gevolgen die deze keuze zal hebben op de huurtarieven van gemeentelijke accommodaties. De consequenties van de verschillende denkbare systemen van tariefstelling voor sportverenigingen moeten echter goed worden gevolgd. Zo kunnen wij vanuit het sportbeleid bekijken of en zo ja, op welke manier aanvullend beleid noodzakelijk is.
3. Binnen het tarievenbeleid maken we de keuze of en zo ja, op welke manier we met kostendekkende tarieven willen omgaan. Eventueel aanvullend beleid geven we in samenwerking met aanpalende beleidsterreinen vorm.

10. Btw en verenigingen

Sinds 2002 wordt het gelegenheid bieden tot sportbeoefening belast met 6% btw. Deze btw-regeling heeft tot doel sporten te stimuleren, door de exploitatie van sportaccommodaties goedkoper te maken. Immers, door het afdragen van 6% btw op inkomsten, mag de exploitant 19% terugvragen op leveringen, diensten en investeringen. Deze regeling is echter niet zomaar van toepassing op alle sportaccommodaties. Belangrijk is dat de exploitant 'aanvullend dienstbetoon' levert. Wat dat precies is, is niet heel duidelijk omschreven.

In onze gemeente voldeden de binnensportaccommodaties in Elst (Helster, Kruisakkers en Westeraam) aan de voorwaarden van gelegenheid bieden tot sportbeoefening. De gemeente draagt 6% btw af over de ontvangen huur en kan 19% btw terugvragen op leveringen, diensten en investeringen. Dit levert een duidelijke besparing op de exploitatie van deze accommodaties op. De overige sportaccommodaties binnen onze gemeente voldoen niet aan de voorwaarden. Om daar wel aan te voldoen, moeten beheer en exploitatie van deze accommodaties op een andere manier ingericht worden. Op het moment van schrijven van deze nota zijn wij gestart met een pilot op sportcomplex De Pas. De verenigingen Spero en HCOB onderzoeken, met ondersteuning van de gemeente, de mogelijkheid beheer en exploitatie zo in te richten, dat voldaan wordt aan het gelegenheid bieden tot sportbeoefening.

11. Vernieuwing minimabeleid

De evaluatie van het minimabeleid is onlangs door de raad vastgesteld. De uitgangspunten voor een herijkt minimabeleid zijn echter nog niet ingevuld. Hierover denken we op dit moment nog na. We nemen hierbij de actuele ontwikkelingen mee. Daarnaast heeft de gemeente een verordeningplicht voor de participatie van schoolgaande kinderen. Hier kan sportdeelname ook een plaats in krijgen. In 2012 willen we deze onderwerpen oppakken.

Uit deze paragraaf blijkt dat we al veel plannen hebben gemaakt op het gebied van sport-ondersteuning. Deze bestaande activiteiten dragen vooral bij aan het verstevigen van de drie andere delen van de infrastructuur. Hiermee zijn we al een eind op weg. Maar: er is meer nodig om onze ambities te verwezenlijken. We hebben immers geconstateerd, dat de huidige aanpak nog niet toereikend is om de gehele infrastructuur gericht te versterken. Voor verenigingen hebben we bijvoorbeeld nog niet zo veel aandacht gehad. Ook hebben we gesteld dat we soms (naast de infrastructuur) óók zouden moeten investeren in gerichte activiteiten die meer bijdragen aan onze maatschappelijke doelen (zie ook visiebouwsteen 5). Deze ambities pakken we in de volgende paragraaf op.

Tabel 3 - Overzicht beleidsvoornemens lopend beleid

Bestaande beleidsvoornemens met een relatie met sport

1. Realiseren sporthal in Zetten (2012)
2. Een nieuw Meerjarenonderhoudsplan (MOP) opstellen
3. Renovatie De Helster (zomer 2012) en werken aan toekomstvisie
4. Voortzetten van het STA-beleid en aanbevelingen uitvoeren
5. Opstellen voorzieningennota
6. Evalueren notitie kunstgras
7. Intergemeentelijke samenwerking verder uitwerken
8. Uitvoering geven aan de nota 'Ruimte voor de 12+ jeugd' en eventueel opstellen nota 'Buiten spelen in Overbetuwe'
9. De discussie over kostendekkende tarieven vertalen naar een beleidslijn
10. Voorstel 'BTW en verenigingen' uitwerken
11. Herijken minimabeleid

4.2 Nieuwe beleidsvoornemens

We presenteren nu onze nieuwe voorstellen. De voorstellen bestaan zowel uit nieuwe initiatieven als uit aanpassingen van bestaand beleid. We koppelen de voorstellen zoveel mogelijk aan onze subdoelen, zodat het meteen duidelijk is waarom we deze voorstellen doen.

Voorstel 1: Een communicatie- en informatieplatform voor sport en bewegen

Wij willen een platform in de vorm van een website realiseren. Dit platform heeft twee functies. Allereerst kunnen de gemeente, sportaanbieders en andere relevante (maatschappelijke) organisaties er onderling informatie uitwisselen. Ook moet dit platform een plaats worden waar aanbieders kunnen zoeken naar informatie, bijvoorbeeld over het gemeentelijk beleid (subsidies, cursussen en vrijwilligers). Deze twee onderdelen samen moeten 'een afgeschermd' deel gaan vormen. Ten tweede: voor de inwoners willen we een vrij toegankelijk deel van de website realiseren, waarop informatie over sport, bewegen en gezondheid komt te staan en alle aanbieders die dat willen zichzelf kunnen presenteren. De site is bedoeld als informatievoorziening en om vraag en aanbod op het gebied van sport bij elkaar te brengen. Zo kan de site ondersteunend zijn aan alle nieuwe voorstellen die we doen in deze nota. Waar dat mogelijk en wenselijk is, kunnen we ook een verbinding leggen met het proces van intergemeentelijk werken.

Relatie met subdoel: 1.1

Planning: Wij willen de website in 2013 realiseren.

Kostenraming: Eenmalig € 10.000, jaarlijks € 5.000 onderhoudskosten (up-to-date houden).

Voorstel 2: Een gericht cursusaanbod/deskundigheidsbevordering realiseren

Om verenigingen sterker en zelfredzamer te maken, willen we eraan bijdragen dat de deskundigheid van het kader wordt vergroot. Dit willen we op verschillende manieren oppakken. Het cursusaanbod moet zo ingericht en vernieuwd worden, dat het goed aansluit op de behoeften van de sportverenigingen en op de lokale situatie in Overbetuwe. We hebben verschillende signalen gehoord die erop duiden dat het beperkte bestaande aanbod niet aanslaat. Het communicatie- en informatieplatform dat we gaan oprichten, kan natuurlijk behulpzaam zijn om zo vraaggericht mogelijk te werken en er ruchtbaarheid aan te geven.

Aan de ene kant zal de deskundigheidsbevordering gaan over verenigingszaken, zoals financiën, communicatie, vrijwilligers etc. Dit zijn thema's die hoog op de 'agenda' van sportverenigingen staan. De andere kant van dit aanbod gaat over sociaal-maatschappelijke vraagstukken. Opvoeden is natuurlijk niet de primaire taak van een vereniging, maar toch hebben ook sportverenigingen een vormende en disciplinerende taak. In de omgang met hun (jeugd)leden kan het voorkomen dat trainers/begeleiders nog niet voldoende handvatten hebben om hier mee om te gaan. We kunnen bijvoorbeeld denken aan agressie op of rond het veld, of om ander onwenselijk of lastig te hanteren gedrag of aan jongeren die misschien een zetje nodig hebben om wat beter in hun vel te zitten. Wij willen verenigingen hierin ondersteunen, juist omdat zij hier hoe dan ook mee te maken hebben.

Cursussen zouden zo veel mogelijk centraal aangeboden moeten gaan worden, omdat dit kostenefficiënter is en omdat verenigingen zo ook meer met elkaar in contact worden gebracht. Dit kan de lokale samenwerking en uitwisseling van informatie bevorderen – en dit is een ambitie van de gemeente én de verenigingen. We willen immers dat er meer samenwerking komt, bijvoorbeeld rondom maatschappelijke thema's. De gemeente kan de deskundigheid hiervoor faciliteren. Het voorstel is bedoeld voor alle (breedtesport) verenigingen in Overbetuwe. Mogelijk kunnen in het kader van de samenwerking bij bepaalde onderwerpen ook andere verenigingen aansluiten. De verdere uitvoering van dit beleidsvoornemen (wie gaat het aanbod verzorgen) pakken we op met het vrijwilligersbeleid. Dit is het beleidsterrein waar (tot nog toe) deze vorm van ondersteuning is 'neergelegd'.

Het is natuurlijk ook zo dat verschillende landelijke bonden cursussen aanbieden. Om deelname hieraan financieel toegankelijk te houden kent de gemeente Overbetuwe het scholingsfonds vrijwilligers. Wij willen dit scholingsfonds voortzetten. Wel willen we het bedrag wat verlagen (zie financieel voorstel 2 in paragraaf 3).

Tenslotte onderzoeken we hoe er beter van bestaande of nieuwe voorzieningen gebruik kan worden gemaakt. Te denken valt aan het Centrum voor Jeugd en Gezin. We hebben gemerkt dat er nog verbeteringen zijn te maken voor wat betreft de bekendheid van deze voorziening, terwijl die er ook is voor verenigingen die met jeugd te maken hebben.

Ook hebben we in het kader van de intergemeentelijke samenwerking aandacht gevraagd voor een 'vraagbaakfunctie' in de nog op te richten sportorganisatie. Deze functie zou gebruikers van gemeentelijke accommodaties kunnen ondersteunen bij allerlei praktische vragen.

Relatie met subdoel: 1.2 (verenigingszaken) en 2.3 (sociaal-maatschappelijk)
Planning: Wij willen in 2013 beginnen met het aanbieden van het cursusaanbod.
Kostenraming: Jaarlijks € 15.000 voor ondersteuning (in 2013: € 14.766), € 15.000 voor de subsidie scholingskosten.

Voorstel 3: Inspringen op nieuwe ontwikkelingen (sport beleidsmatig positioneren als onderdeel van het minima- en vrijwilligersbeleid)

De ontwikkelingen in de maatschappij gaan snel. En natuurlijk staat de beleidsontwikkeling binnen onze gemeente niet stil. Op dit moment werken we aan nieuw vrijwilligers- en minimabeleid. We kunnen nu nog niet precies inschatten op welke manier we dit beleid gaan vormgeven. Wel willen we sport een plaats geven binnen deze beleidsterreinen. Enkele verbindingen leggen we alvast in dit voorstel.

Vrijwilligersbeleid

In ons gemeentelijke vrijwilligersbeleid willen we het belang van vrijwilligerswerk voor de samenleving onderstrepen. Het is de bedoeling dat de aanbevelingen uit het vrijwilligersbeleid doorvertaald worden naar (onder andere) het sportbeleid. We willen dus zo veel mogelijk aanhaken bij de mogelijkheden die het gemeentebrede vrijwilligersbeleid gaat bieden. Afgezien van deskundigheidsbevordering willen we daarom nu nog geen specifieke maatregelen voorstellen.

Binnen de uitvoering van het vrijwilligersbeleid moet de sportvereniging in ieder geval duidelijker gepositioneerd worden als doelgroep dan nu het geval is. De sportverenigingen moeten volop in beeld zijn bij de instantie die het nieuwe vrijwilligersbeleid gaat uitvoeren. We zoeken ook naar verbindingen met het thema maatschappelijke stages en het bieden van begeleiding aan nieuwe doelgroepen door verenigingen. Als het vrijwilligersbeleid meer vorm krijgt, zullen we bekijken of het nodig is om aanvullend iets voor onze sportverenigingen te betekenen.

Minimabeleid

Ook bekijken we of we een verbinding kunnen leggen met het minimabeleid en zo ja, op welke manier we sport daarbinnen kunnen positioneren. De participatiegedachte is een belangrijk onderdeel van ons gemeentelijke beleid. Omdat minima soms wat extra ondersteuning nodig hebben om te kunnen participeren, herijken we ons beleid. Participeren kan natuurlijk op verschillende manieren. Sport is (slechts) één van de vormen van participatie waarop we ons moeten bezinnen. Deze bredere bezinning zal in 2012 verder vorm krijgen. Het declaratiefonds en de verordeningplicht zullen onderdeel uitmaken van de herijking. Nieuwe vormen om mensen met minder financiële draagkracht te ondersteunen bij participatie zijn denkbaar. Eén van de mogelijkheden is bijvoorbeeld een vouchersysteem waarin sport, cultuur en educatie een plaats krijgen. Een belangrijk aandachtspunt is óók de communicatie over ons minimabeleid, zodat het gebruik optimaal is. Ons nieuwe communicatieplatform sporten en bewegen kan hierin ook een rol spelen.

Gezondheidsbeleid

In de voorgaande jaren hebben we onderwerpen als overgewicht en bewegingsarmoede in het gezondheidsbeleid aandacht gegeven. We kunnen dat opnieuw doen in de nieuw te ontwikkelen lokale paragraaf van het gezondheidsbeleid. Hierin kan sport een plaats krijgen als preventief en gezondheidsbevorderend instrument. Deze sportnota biedt hiervoor al beleidsmatige aanknopingspunten (denk aan voorstel 1 en voorstel 5 en 6 die nog volgen).

Afbouwen jeugdlidsubsidies

Tot slot is er nog een andere ontwikkeling waar we goed op letten. We willen de gevolgen van het afbouwen van de jeugdlidsubsidie in de gaten houden. Door de tijdige informatie en de geleidelijke afbouw verwachten we niet dat er zwaarwegende problemen ontstaan. De verenigingen krijgen ruim de tijd krijgen om zich voor te bereiden op de nieuwe situatie. Bovendien komt er een nieuwe vorm van ondersteuning/subsidiëring in de plaats van de bestaande subsidie. Toch willen we, ook met het oog op de discussie over de invoering van kostendekkende tarieven, rekening houden met de eventuele gevolgen van deze maatregelen voor verenigingen c.q. gebruikers van accommodaties. De middelen die we reserveren voor 'nieuwe (beleid)ontwikkelingen' kunnen ook in dit kader worden aangewend.

Relatie met subdoel: 1.3, 2.1 en 2.3

Planning: 2014 tot en met 2016

Kostenraming: In 2014 € 5.000, in 2015 € 16.640 en in 2016 € 37.907

Voorstel 4: Regionalisering Aangepast Sporten

Op dit moment loopt het project regionalisering Aangepast Sporten in de regio Arnhem. Het project is van start gegaan omdat uit onderzoek is gebleken dat de deelname van mensen met een beperking (fysiek, verstandelijk, visueel etc.) achterblijft⁷. Het is voor deze groep lastig om zicht te krijgen op de mogelijkheden die er zijn. Omdat deze doelgroep in absolute zin niet zo groot is, is het voor gemeenten vaak niet mogelijk om een lokaal aanbod te realiseren. Een regionale aanpak kan uitkomst bieden vanwege de schaalvergroting.

De regio rond Arnhem bestaat uit 11 gemeenten, waaronder Overbetuwe. Het doel van de regionalisering Aangepast Sporten is om een sportservicepunt op te richten, waarin het totale aanbod van sportmogelijkheden (zowel bij verenigingen als commercieel) voor mensen met een beperking in kaart is gebracht. Mensen met een beperking, maar ook sportaanbieders, kunnen zich tot dit servicepunt richten met hun vragen over aangepast sporten. Daarnaast is het de bedoeling dat er een sportcoach wordt aangesteld. Deze coach kan sportaanbieders adviseren en ondersteunen om hun organisatie toe te rusten voor G-sport/aangepast sporten. Van de deelnemende gemeenten wordt jaarlijks een bijdrage van € 0,25 per inwoner gevraagd. Voor Overbetuwe komt dit momenteel neer op ongeveer 11.500 euro. Het project is in 2010 opgestart en loopt tot en met 2012. Daarna is het de bedoeling dat het wordt voortgezet.

Wij stellen voor om in 2013 aan te haken bij dit initiatief. Natuurlijk onder voorbehoud dat het project wordt voortgezet zoals het in 2011 is ingezet (ook qua financiering) en de uitgangspunten binnen onze doelstellingen (blijven) passen.

⁷ Onderzoek van Van Lindert et al (2008).

Relatie met subdoel: 2.1

Planning: Wij willen met ingang van 2013 aanhaken bij het initiatief aangepast sporten.

Kostenraming: Vanaf 2013 circa € 12.000 (afhankelijk van bevolkingsaantal).

Voorstel 5: Activiteitsubsidie

Maatschappelijke activiteiten, zoals sport, hebben een betekenis voor de lokale samenleving. We roepen daarom een subsidieregeling in het leven waarmee we initiatieven ondersteunen die bijdragen aan onze maatschappelijke doelen. Inhoudelijk betekent dit dat de activiteiten bij moeten dragen aan (één of meerdere van) de volgende maatschappelijke doelen. Natuurlijk is het de bedoeling dat de aanvragers zelf creatief aan de slag gaan met projecten, en dat we de regeling niet te veel 'dichttimmeren'. Om toch een impressie te geven, hebben we tussen haakjes enkele mogelijke ingangen weergegeven.

Vertaling maatschappelijke doelen (visiebouwsteen 2) naar subsidiecriteria & voorbeelden

1. Maatschappelijke participatie/uitval tegengaan (bijvoorbeeld door kennismakingsactiviteiten met sport voor de jeugd, maatschappelijke participatie via sport).
2. Gezondheidsbevordering (bijvoorbeeld: tegengaan overgewicht/bewegingsarmoede).
3. Sociale samenhang (bijvoorbeeld: activiteiten die de leefbaarheid/samenhang in en kern verbeteren).
4. Verrijking door samenwerking (bijvoorbeeld samenwerking vereniging en (brede) school/BSO).
5. Bevorderen van zelfredzaamheid/verantwoordelijkheid van inwoners/verenigingen (bijvoorbeeld: oppakken 'maatschappelijke' vraagstukken via sport).

De invulling van de activiteitensubsidie moet creativiteit bevorderen en het karakter van breedtesport weerspiegelen. De wens om bijzondere aandacht te geven aan minima, jongeren en mensen met een beperking weten we gewaarborgd door onze maatschappelijke doelen als voorwaarde op te nemen. 'Niet-doelgroepen' worden hierdoor echter zeker niet uitgesloten. Een ander aspect is dat subsidiëring bedoeld is voor (vernieuwende) eenmalige of tijdelijke projecten en als aanjager moet fungeren. Natuurlijk gaan we nog (in tegenstelling tot de bestaande sport-subsidie per jeugdlid) duidelijke voorwaarden stellen, zodat inhoudelijke sturing mogelijk wordt. Dat doen we na vaststelling van de nota door de raad.

Vanuit de klankbordgroep is de voorkeur uitgesproken voor een 'op-is-opregeling'. Voor veel verenigingen is het (nu nog) niet haalbaar om lang van tevoren activiteiten te plannen en een subsidie aan te vragen. Daarom willen we deze subsidieregeling zo eenvoudig en laagdrempelig mogelijk gaan vormgeven. We stellen voor om met een bescheiden budget te starten en dit stapsgewijs te laten oplopen.

Relatie met subdoel: 2.1 en 2.2

Planning: Wij willen in 2013 starten met de subsidie.

Kostenraming: in 2013 € 20.000, in 2014 € 40.374, in 2015 € 55.000, vanaf 2016 € 60.000.

Voorstel 6: Jaarlijks uitreiking prijs voor 'maatschappelijke topsport' in Overbetuwe

We zetten in deze nota in op de maatschappelijke aspecten van breedtesport. Maar dat sluit allerm minst uit dat er ook in onze gemeente echte 'topsportprestaties' worden geleverd! Daarom gaan we jaarlijks op zoek naar mensen die een maatschappelijke topsportprestatie hebben geleverd. We sluiten daarvoor aan bij de 'maatschappelijke doelen' die we in visiebouwsteen 2 (pagina 12) hebben omschreven. We denken dan bijvoorbeeld aan mensen die de kar trekken bij een maatschappelijk initiatief, aan doorzettingsvermogen na een blessure of ongeval (re-validatie), met sport de strijd aangaan tegen obesitas etc. We willen in een aantal categorieën inwoners die op sportief-maatschappelijk gebied een bijzondere prestatie hebben geleverd, in het zonnetje zetten met een onderscheiding. Hiervoor organiseren we een verkiezing. De bedoeling van deze activiteit is om aan de hand van aansprekende voorbeelden te stimuleren en te enthousiasmeren voor sport. We zetten bijzondere accenten bij de thema's gezondheid en bewegen. Natuurlijk gaan we ons communicatieplatform optimaal benutten voor de aanmelding en de verkiezing.

Relatie met subdoel: 2.1, 2.2 en 2.3

Planning: Wij willen in 2014 de eerste verkiezing organiseren.

Kostenraming: € 2.000 per jaar.

4.3 Financiën

De voorstellen die we in de vorige paragraaf hebben gedaan, kosten natuurlijk geld. Op dit moment hebben we in de begroting nauwelijks ruimte om nieuw, lokaal sportbeleid te financieren. Omdat we in de startnotitie al als kader hebben geformuleerd dat nieuw beleid binnen de

bestaande financiële kaders dient te worden ingepast, willen we via 'ombuigingen' ons nieuwe sportbeleid financieren. We willen hiertoe drie begrotingsposten aanpassen (en een nieuwe bestemming geven).

Financieel voorstel 1: Begrotingspost sportsubsidie (deel: jeugdlidsubsidie) afbouwen

Wij hebben al eerder aangegeven dat de sportsubsidie per jeugdlid sturing op onze maatschappelijke doelen niet mogelijk maakt. Bovendien lijkt de subsidie niet tot de gewenste effecten te leiden. Ook verenigingen die de subsidie niet ontvangen, hebben grote aantallen jeugdleden. We hebben deze discussie al tijdens de behandeling van de Kadernota 2012-2015 gevoerd. We hebben toen aangegeven deze subsidie op een andere manier te willen gaan inzetten. Het alternatief was destijds echter nog niet bekend. De raad heeft per amendement de wens uitgesproken om de toekomst van de jeugdlidsubsidie tegelijkertijd te willen bekijken met de nieuwe sportnota.

We stellen daarom nu voor de bestaande sportsubsidiëring per jeugdlid af te bouwen met ingang van 1 januari 2013. Met ingang van 1 januari 2016 bestaat de sportsubsidiëring per jeugdlid dan niet meer. Het afbouwen gaat met stappen van 25%. In de volgende tabel kunt u zien welke financiële effecten dit met zich meebrengt.

Tabel 4 - Overzicht financiële gevolgen afbouwen sportsubsidie per jeugdlid

Jaar	Bedrag per lid	Vrijvallende middelen t.o.v. voorgaande jaar (peildatum 22-01-2011 2629*€ 39 = € 105.066)
2012	€ 39,00	
2013	€ 29,25	€ 26.266 (25% van € 105.066, afgerond)
2014	€ 19,50	€ 26.267
2015	€ 9,75	€ 26.266
2016	€ 0	€ 26.267

De vrijvallende middelen willen we jaarlijks in mindering brengen op de begrotingspost 'sportsubsidiëring' en inzetten voor de uitvoering van de beleidsvoorstellen. De lidsubsidie voor gehandicapten sport, die ook onder de begrotingspost sportsubsidiëring valt, willen we overigens in stand houden.

Financieel voorstel 2: Begrotingspost scholingskosten vrijwilligers deels ombuigen

Wij willen een deel (namelijk € 10.000) van de begrotingspost 'scholingskosten vrijwilligers' à € 21.841 (zie noot 8) overhevelen naar de nieuwe post uitvoering sportbeleid. Wij willen dit doen, omdat het gebruik van deze subsidie structureel achterblijft (zie bijlage I, pag. 37 en 40) en een bedrag van 21.841 euro meer dan nodig lijkt. Een 'resterend' bedrag van 15.000 euro (in 2013: € 11.841) lijkt op grond van de voorgaande jaren ruimschoots voldoende om scholingskosten te vergoeden. We zullen wel extra ruchtbaarheid moeten geven aan dit fonds. Hierbij kan de website natuurlijk een belangrijke rol spelen. Om te waarborgen dat de niet-bestede middelen toch ten goede van sportverenigingen komen, willen we een nieuwe sportgerelateerde bestemming geven aan een deel van dit budget.

Financieel voorstel 3: Begrotingspost integraal sportbeleid ombuigen

In 2009 is de begrotingspost 'integraal sportbeleid' op de begroting geplaatst. Deze post wordt voor wisselende bestemmingen aangewend. In 2011 zijn bijvoorbeeld de sportieve activiteiten rondom Overbetuwe 10 jaar deels gefinancierd uit dit budget. Wij willen deze 20.000 euro doelgerichter gaan inzetten. Daarom willen we dit budget toevoegen aan de nieuwe post uitvoering sportbeleid. We vatten de voorgaande financiële voorstellen samen in de volgende tabellen.

Tabel 5 – Bestaand budget sportbeleid (als er geen beleidswijzigingen zouden zijn)

Bestaande budgetten in de begroting	2013	2014	2015	2016>
Integraal sportbeleid	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Scholingskosten vrijwilligers	€ 21.841 ⁸	€ 21.841	€ 21.841	€ 21.841
Sportsubsidiëring	€ 105.066	€ 105.066	€ 105.066	€ 105.066
Totaal bestaand budget	€ 146.907	€ 146.907	€ 146.907	€ 146.907

In de bovenstaande tabel ziet u de bestaande, al in de begroting opgenomen, budgetten die voor sportgerelateerde uitgaven zijn bestemd. Deze budgetten bedragen gezamenlijk 146.907 euro. Als de raad akkoord gaat met de financiële voorstellen 1 tot en met 3, valt dit budget in twee delen uiteen. Een deel waarvan de besteding al vaststaat en een 'om te buigen' deel. Voor dit deel willen we een andere bestemming zoeken. Dit gedeelte loopt jaarlijks op. In de volgende tabellen ziet u eerst de uitsplitsing naar vaststaande en om te buigen budgetten. Daarna ziet u het overzicht van de nieuwe bestemming van de om te buigen middelen. Dit overzicht is indicatief: tussen de budgetten kan geschoven worden.

Tabel 6 - Financiële gevolgen nieuw beleid op basis van voorstellen

	2013	2014	2015	2016>
Totaal bestaand budget	€ 146.907	€ 146.907	€ 146.907	€ 146.907
a. Waarvan jaarlijks om te buigen (volgens voorstellen):				
Integraal sportbeleid	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Scholingskosten vrijwilligers	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Sportsubsidiëring (vrijval t.o.v. 2012 volgens voorstel)	€ 26.266	€ 52.533	€ 78.799	€ 105.066
Totaal bestaand budget	€ 56.266	€ 82.533	€ 108.799	€ 135.066
b. Waarvan met reeds vaststaande bestemming:				
Scholingskosten vrijwilligers	€ 11.841	€ 11.841 (zie noot 8)	€ 11.841	€ 11.841

⁸ De raad heeft op 8 november 2011 het amendement A2 van CU/CDA aangenomen. Hierin wordt voorgesteld de waarderingssubsidie voor ontwikkelingswerk in stand te houden. De voorgestelde dekking komt uit het budget voor vrijwilligerswerk (fonds scholingskosten). We willen het budget vanaf 2014 weer aanvullen (zie tabel 9).

Sportsubsidiëring (restant volgens voorstel)	€ 78.800	€ 52.533	€ 26.267	€ 0
Subtotaal	€ 90.641	€ 64.374	€ 38.108	€ 11.841

Tabel 7 - Overzicht gevolgen van nieuwe beleidsvoorstellen (indicatieve kosten, verschuivingen tussen budgetten mogelijk)

	2013	2014	2015	2016
Nieuwe uitgaven				
Voorstel 1 Communicatieplatform	€ 10.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Voorstel 2 Cursus verenigingszaken	€ 14.766	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Voorstel 3 Reservering nieuwe ontwikkelingen (vrijwilligers-/minimabeleid, eventueel afbouwregeling)	€ 0	€ 5.000	€ 16.640	€ 37.907
Voorstel 4 Regionalisering	€ 11.500	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000
Voorstel 5 Activiteitsubsidie	€ 20.000	€ 40.374	€ 55.000	€ 60.000
Voorstel 6 Verkiezing 'maatschappelijke topsporter' in Overbetuwe	€ 0	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
Aanvulling fonds scholingskosten (zie noot 8)	€ 0	€ 3.159	€ 3.159	€ 3.159
Totaal nieuwe voorstellen	€ 56.266	€ 82.533	€ 108.799	€ 135.066
Totaal om te buigen middelen	€ 56.266	€ 82.533	€ 108.799	€ 135.066
Saldo	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

4.4 Slotoverweging

Uit het overzicht van de beleidsvoorstellen volgt dat we in de komende jaren evenveel aan nieuw beleid willen uitgeven als het totaal van de om te buigen middelen. Per saldo verandert er in financiële zin dus niets. Een nadere specificatie van nieuwe beleidsontwikkelingen is nog wel nodig om invulling te geven aan de post 'reservering nieuwe ontwikkelingen' (voorstel 3). Dit gaan we onder andere oppakken met het minima- en het vrijwilligersbeleid.

In 2016 evalueren we het sportbeleid. Dan kunnen we bekijken wat de resultaten van ons beleid zijn. We kunnen dan ook de financiële aspecten meenemen. Tot die tijd hebben we de mogelijkheid om de verschillende budgetten te heroverwegen en indien nodig te schuiven tussen de verschillende posten. Zo waarborgen we dat we telkens zo doelgericht mogelijk onze middelen kunnen inzetten.

Met dit nieuwe beleid gaan we in Overbetuwe een goede basis leggen voor een nog sterkere infrastructuur en vitale verenigingen. We hebben het parcours daar naartoe met deze nota uitgestippeld. Nu is het tijd om aan de slag te gaan.

Etappe 5. Naar de uitvoering en de evaluatie

De komende jaren liggen er veel uitdagingen voor ons. In samenwerking met vele verenigingen en (maatschappelijke) organisaties gaan we ons inzetten om de ambities te realiseren. Het tijdspad voor de uitvoering presenteren we in paragraaf 5.1. Om te bekijken in hoeverre we daarin geslaagd zijn, willen we na een aantal jaar een evaluatie uitvoeren. We stellen voor om deze in de tweede helft van 2016 uit te voeren. Dit is immers het jaar waarin alle voornemens uit deze nota zijn gerealiseerd en/of lopen.

5.1 Globale planning

Het globale tijdspad voor de uitvoering van de beleidsvoorstellen vindt u in de nu volgende tabel. Zoals u ziet willen we in 2012 de voorbereidingen treffen voor de uitvoering en vanaf 2013 van start gaan met de daadwerkelijke uitvoering.

Tabel 8 – Tijdspad voor de uitvoering

Beleidsvoorstel	2012	2013	2014	2015	2016
1. Communicatieplatform sport/bewegen	Voorbereidingen	Realiseren in 2013			
2. Deskundigheidsbevordering op maat (verzekeringszaken/soc. maatschappelijk)	Voorbereidingen	Start in 2013			
3. Nieuwe ontwikkelingen (sport in minima-, gezondheids- en vrijwilligersbeleid) Afbouw sportsubsidie	Aansluiten op nieuw beleid/volgen ontwikkelingen	Aansluiten op nieuw beleid/volgen ontwikkelingen	Evt. nieuwe voorstellen i.s.m. aanpalende terreinen	Evt. nieuwe voorstellen i.s.m. aanpalende terreinen	Evt. nieuwe voorstellen i.s.m. aanpalende terreinen
4. Regionalisering Aangepast sporten		Meedoen v.a. 1-1-2013			
5. Activiteitsubsidie	Najaar 2012: Voorwaarden opstellen + communicatie	Start aanvragen van 1-1-2013			
6. Maatschappelijk sporter van het jaar		Voorbereidingen	Eerste verkiezing	Tweede verkiezing	Derde verkiezing
7. Compenseren scholingsfonds			Compenseren uit vrijval		
Financieel voorstel	2012	2013	2014	2015	2016
1. Afbouwen sportsubsidie per jeugdlid	Communicatie	1 ^e tranche afbouw	2 ^e tranche afbouw	3 ^e tranche afbouw	Einde afbouwperiode
2. Ombouwen budget 'scholingskosten'	Voorbereiden	Ombuiging nieuw beleid			

3. Ombuigen budget 'integraal sportbeleid'	Voorbereiden	Ombuiging nieuw beleid			
Evaluatie					Gereed tweede helft 2016

5.2 Indicatoren voor de evaluatie

We hebben al eerder in deze nota aangegeven dat sportbeleid één van de beleidsterreinen is die een bijdrage leveren aan onze maatschappelijke doelen, die we onder andere in het programma Samenleven hebben verwoord. Dat betekent dat we voorzichtig moeten zijn met het toeschrijven van de effecten van ons sportbeleid op het behalen van onze bredere maatschappelijke doelen. We kunnen in de evaluatie dus geen dekkende uitspraken doen over het behalen van de maatschappelijke doelen. Deze moeten in breder verband worden onderzocht, bijvoorbeeld binnen de beleidsprogramma's waarin ook de bijdrage van andere terreinen een plaats kan krijgen. Een rechtstreeks verband aantonen tussen sportbeleid en 'gemeentebrede' maatschappelijke doelen kunnen we dus niet. Wat mogen en kunnen we dan wel van de evaluatie van het sportbeleid verwachten?

Allereerst moeten we inzicht krijgen in de vraag of de activiteiten (de beleidsvoornemens) bijdragen aan onze doelen. Een evaluatie moet immers altijd gaan over de vraag: zijn met de activiteiten die we hebben uitgevoerd onze doelen bereikt? Dat betekent in de eerste plaats dat het deel van de sportieve infrastructuur waarop we ons richten, versterkt moet zijn (hoofddoel 1). Ook moeten door de meer directe activiteiten (hoofddoel 2) de positieve kanten van sport goed worden benut. Om dit vast te stellen, hebben we indicatoren ontwikkeld waarmee we de opbrengsten van ons beleid meten. Vervolgens kunnen we de opbrengsten leggen naast de streefwaarden (de SMART-doelen, die uitdrukken wanneer we 'tevreden' zijn). Hieruit blijkt de mate waarin we onze doelen hebben behaald. De SMART-doelen, die heel specifiek zijn gericht op de activiteiten, hebben we in de volgende tabel opgenomen. Ze zijn zoveel mogelijk op al bekende kengetallen en op de inventarisatie van het veld gebaseerd, zodat we ambitieuze maar ook realistische doelen hebben gesteld.

Tabel 9 - Indicatoren en 'SMART-doelen' t.b.v. evaluatie

Subdoel	Activiteit	Indicator	Streefwaarde (SMART-doel) in 2016	Bron
1. Het verbeteren van de communicatie tussen sportaanbieders (onderling), maatschappelijke organisaties en de gemeente op het gebied van sport.	Communicatieplatform (voorstel 1)	Aantal actieve deelnemers platform	30% van de verenigingen neemt deel aan platform (o.b.v. inventarisatie)	Enquête in 2016 via platform
	Communicatieplatform (voorstel 1)	Waarderingscijfers gebruikers (mate waarin communicatie verbeterd is)	Minimaal een 7,0 (op schaal 1-10)	Enquête in 2016 via platform

2. De ondersteuning van sportverenigingen meer toesnijden op de behoeften van verenigingen.	• Deskundigheidsbevordering/ cursussen (vst. 2) • Communicatieplatform (vst. 1 en 2)	Type ondersteuningsvraag	N.v.t.	Inventarisatie gem. organisatie o.b.v. aanvragen (kwalitatief)
	• Deskundigheidsbevordering/ cursussen (vst. 2)	Aantal deelnemers	Minimaal 15 verenigingen nemen per jaar deel aan cursussen (o.b.v. inventarisatie interesse)	Evaluatiegegevens na deelname door deelnemers
	• Deskundigheidsbevordering/ cursussen (vst. 2) • Fonds scholingskosten (vst. 2)	Mate waarin de vereniging versterkt is door cursus	Minimaal een versterking '3,0' (op schaal 1-5)	Evaluatiegegevens na deelname door deelnemers
	• Fonds scholingskosten (vst. 2, financieel vst. 2) • Communicatieplatform (vst. 1)	Mate waarin Fonds Scholingskosten gebruikt wordt	Verhoging van beroep op fonds Scholingskosten naar minimaal 75% (referentie in 2011: 27,4%)	Intern financieel systeem
3. Het versterken van de beleidsmatige aandacht voor sportvrijwilligers in ons gemeentebrede vrijwilligerswerk	Nieuw vrijwilligersbeleid (vst. 3)	Aantal nieuwe bemiddelingen (sport)vrijwilligers door nieuw vrijwilligersbeleid	Nadere afspraken maken in vrijwilligersbeleid over monitoring en evaluatie	Via uitvoeringsorganisatie (bijv. Steunpunt)
	Nieuw vrijwilligersbeleid (vst. 3)	Percentage verneigingen dat tekort aan vrijwilligers heeft	Idem	Idem

4. Het bevorderen van een gevarieerd aanbod van sportieve activiteiten (waarin we naar behoefte bijzondere aandacht aan doelgroepen besteden)	- Aangepast sporten (vst. 4) - Communicatieplatform (vst. 4)	Aantal informatieverzoeken bij Wmo-loket/loket Aangepast sporten	Minimaal 50 per jaar (o.b.v. aantal mensen dat tot doelgroep behoort)	Via loket
	Aangepast sporten (vst. 4)	Aantal succesvolle dorverwijzingen aangepast Sporten naar verenigingen	Minimaal 20 per jaar (o.b.v. aantal mensen dat tot doelgroep behoort)	Via loket
	Voortzetten G-sport (zie financieel vst. 1)	Aantal G-sporters bij Overbetuwse verenigingen	Minimaal 115 (een stijging van 25% t.o.v. 2011, in 2011:90)	Gegevens gem. organisaties o.b.v. subsidieaanvraag
		Aantal nieuwe leden verenigingen door activiteiten (sportstimulering)	N.v.t.	Evaluatiegegevens na uitvoeren activiteit (verplicht voor aanvragers)
	Nieuw minimaalbeleid (vst. 3)	% sportdeelname minimaaldoelgroep	Nadere afspraken maken in minimabeleid over monitoring en evaluatie	Nog nader te bepalen i.s.m. minimabeleid
	- Activiteitssubsidie (vst 5) - Afbouw sportsubsidie (fin.vst. 1)	Aantal jeugdleden bij sportverenigingen (die eerder subsidie ontvingen)	We streven ernaar om het huidige aantal leden minimaal stabiel te houden op het niveau voor de afbouw van de subsidie (in 2011: 2629 leden)	Inventarisatie gem. organisatie o.b.v. aanvragen afbouw subsidie

5. Het aanhaken op en stimuleren van samenwerkingsverbanden van sportaanbieders met andere maatschappelijke instellingen	Activiteitensubsidie (vst. 5)	Aantal aanvragen nieuwe activiteitensubsidie	In 2016 minimaal 50 aanvragen	Evaluatiegegevens na uitvoeren activiteit (verplicht voor aanvragers)
	Activiteitensubsidie (vst. 5)	% Besteed bedrag activiteitensubsidie	In 2016 is 100% van het budget besteed	Intern financieel systeem
	Activiteitensubsidie (vst. 5)	Type activiteiten (uitsplitsing naar hoofddoel activiteit)	N.v.t.	Inventarisatie gem. organisatie o.b.v. aanvragen (kwalitatief)
	Activiteitensubsidie (vst. 5)	Aantal deelnemers	Minimaal 1000 deelnemers in 2016 (d.w.z. gem. 20 per activiteit)	Evaluatiegegevens na uitvoeren activiteit (verplicht voor aanvragers)
	Activiteitensubsidie (vst. 5)	Aantal samenwerkingsverbanden	Er zijn jaarlijks minimaal 15 activiteiten waarin sport- en andere organisaties samenwerking	Inventarisatie gem. organisatie o.b.v. aanvragen (kwalitatief)
6. Verenigingen betrekken bij en toerusten om maatschappelijke vraagstukken beter te kunnen hanteren	Deskundigheidsbevordering-cursussen (vst. 2)	Type ondersteuningsvragen verenigingen soc.-maatschappelijk	N.v.t.	Inventarisatie gem. organisatie o.b.v. aanvragen (kwalitatief)
	Deskundigheidsbevordering-cursussen (vst. 2)	Aantal deelnemers deskundigheidsbevordering	Minimaal 10 verenigingen per jaar (o.b.v. inventarisatie interesse)	Verplichte enquête na deelname cursus
	Deskundigheidsbevordering-cursussen (vst. 2)	Mate waarin de vereniging versterkt is door cursus	Minimaal een 3,0 (op schaal 1-5)	Verplichte enquête na deelname cursus

Als we al deze gegevens hebben verzameld in 2016, hebben we een goed totaalbeeld van de opbrengsten van ons beleid. We hebben in onze beleidstheorie (op pagina 14) uitgedrukt welke verbanden we leggen tussen een sterke infrastructuur, sportieve activiteiten en maatschappelijke effecten. Met onze beleidstheorie in het achterhoofd kunnen we vervolgens beredeneren op welke manier we met deze opbrengsten (als 'tussenresultaat') een bijdrage hebben geleverd aan onze 'uiteindelijke' maatschappelijke doelen. Daarbij kan een aantal indicatoren behulpzaam zijn. Deze indicatoren zijn 'abstracter' en minder direct verbonden aan de activiteiten die we uitvoeren.

Tabel 10 - Indicatoren maatschappelijke doelen en 'SMART-doelen' t.b.v. evaluatie

Maatschappelijk doel (visiebouwsteem 2)	Indicator	Streefwaarde (SMART-doel) in 2016	Bron
1. Deelname aan maatschappelijke activiteiten bevorderen en het tegengaan van 'uitval'.	% inwoners dat lid is van een sportvereniging % jeugd dat lid is van vereniging	- Een stijging tot 50% lidmaatschap (in 2011: 48%) 75% jeugd is lid van vereniging (referentie 71% in 2011, volwassenen 54%)	Gelderse Sportmonitor Participatieonderzoek SGBO
	% sportief actieven/niet-actieven in Overbetuwe	Behouden minimaal 97% sportief actieven (referentie Overbetuwe 97,2%/2,8%, gemiddeld in provincie 96,5%/3,5%)	Gelderse sportmonitor
	% sporter in Overbetuwe	75% van de bevolking valt onder definitie sporter (in 2011 73,8%)	Gelderse sportmonitor
2. Een verrijkt en gevarieerd aanbod van maatschappelijke activiteiten	Oordeel inwoners over sportvoorzieningen	Een stijging van 7,5 (referentie 2008 7,1, 2010 7,3)	Waarstaatje-gemeente.nl
	Mate waarin nieuw aanbod van activiteiten is ontstaan	Minimaal 50 aanvragen, waarvan er minimaal 15 een combinatie tussen sport en andere disciplines kennen	Cijfers gem. organisatie
3. Sociale samenhang in de (lokale) gemeenschappen verbeteren.	Oordeel inwoners over verenigingen en clubs (maar ook: % leden clubs/verenigingen, zie doel 1)	Een stijging naar 7,5 (referentie: 2008 7,1, 2010 7,2)	Waarstaatje-gemeente.nl
	Bijdrage van 'sport' aan leefbaarheid + praktijkvoorbeelden	- Bijdrage wordt minimaal als redelijk groot beoordeeld (op schaal 1-5) - Een aantal aansprekende voorbeelden	Leefbaarheidsmonitor Kwalitatief
4. De zelfredzaamheid en verantwoordelijkheid van inwoners/organisaties vergroten.	Aantal duurzame nieuwe samenwerkingsverbanden met sportorganisaties	Minimaal 15 verbanden werken duurzaam saemn (o.b.v. inventarisatie interesse)	Enquête in 2016
	Aantal verenigingen dat zich (volgens onze definitie) maatschappelijk betrokken weet en zich daarvoor inspant	Minimaal 25 verenigingen (o.b.v. inventarisatie)	Enquê in 2016

5. Het bevorderen van de (fysieke/psychische) gezondheid	% inwoners dat fitnorm behaalt	Minimaal behouden hoge percentage dat voldoet, wenselijk is een stijging naar 45% (referentie 42% in 2011, gem. in Gelderland 36%)	Gelderse Sportmonitor
	% inwoners dat combi-norm behaalt	Minimaal behouden hoge percentage dat voldoet, wenselijk is een stijging naar 80% (referentie 76% in 2011, gem. in Gelderland 67%)	Gelderse Sportmonitor
	% inwoners met obesitas	Wenselijk is een afname naar 8%, de minimale ambitie is het stabiel houden op 10% (referentie 10% in 2011)	Gelderse Sportmonitor

5.3 Aandachtspunten bij de evaluatie

Tot slot zijn er nog enkele losse aandachtspunten die we willen plaatsen bij de evaluatie.

In de tabellen op de vorige pagina's hebben we laten zien hoe we 'af dalen' van subdoelen naar activiteiten, indicatoren en SMART-doelen. Hiermee laten we de opbrengsten van het beleid zien. Vervolgens bekijken we aan de hand van de beleidstheorie en de overige indicatoren op welke manier sportbeleid een bijdrage heeft geleverd aan onze brede maatschappelijke doelen. We willen zo veel mogelijk gebruik maken van bestaande gegevens. Extra onderzoeken en monitors zijn tijdrovend en duur. We meten in 2016, maar veel gegevens worden ieder jaar opnieuw verzameld. Zo kunnen we ook de ontwikkeling over de jaren in kaart brengen en (waar nog nodig) een referentiewaarde bepalen (via een 'nulmeting'). Veranderingen ('effecten') komen we zo gemakkelijk(er) op het spoor.

De evaluatie zal zowel cijfermatige als kwalitatieve gegevens gaan bevatten. Cijfers vragen immers ook om interpretatie en toelichting. Niet alleen het aantal 'maatschappelijke' activiteiten is bijvoorbeeld interessant, maar ook het 'type activiteiten'.

De lijst met indicatoren kunnen we nog uitbreiden. De bedoeling is namelijk om in de uitwerking van het beleid te bekijken welke indicatoren nog meer kunnen worden toegevoegd. Ook is het de moeite waard om te bekijken welke 'evaluatieve' verplichtingen wij kunnen verbinden aan de nieuwe subsidieregeling, zonder daarbij te overvragen. Dit kan veel informatie opleveren. Ten slotte denken we ook aan het communicatieplatform voor sport en bewegen. Via dit platform kunnen we eveneens veel informatie verzamelen.

Belangrijker nog dan de losse indicatoren, is de samenhang van de indicatoren. Uiteindelijk moet het totaalbeeld van de opbrengsten en van de maatschappelijke effecten in kaart worden gebracht. We kunnen hierin door de ruime en beredeneerde keuze van indicatoren voldoende inzicht krijgen.

Bijlage 1 Inventarisatie bestaand beleid

In hoofdstuk 3 hebben we omschreven wat onze sportieve ambities zijn voor de toekomst. Om deze ambities te realiseren, voeren we beleid. Hoewel we nog niet eerder specifiek sportbeleid hebben ontwikkeld, is het niet zo dat we voordat deze nota tot stand kwam helemaal geen beleidsacties ondernamen op het gebied van sport. Integendeel, we doen op verschillende (flankerende) beleidsterreinen al veel om sport te faciliteren.

In deze bijlage brengen we dit in kaart. We geven hiermee een totaaloverzicht van ons beleid, dat als het ware het vertrekpunt is voor het nieuwe beleid. Als peildatum gaan we uit van december 2011. Hieruit wordt ook duidelijk waar er hiaten zijn en waaraan we aandacht zouden moeten besteden in onze nieuwe beleidsvoornemens. Deze bijlage is dus ook te lezen als aanvulling op hoofdstuk 4.

We maken in deze bijlage een onderscheid naar het soort activiteiten dat we nu al uitvoeren. Hiervoor gebruiken we de indeling die we in hoofdstuk 2 (zie visiebouwsteen 4, pagina 18) al hebben gepresenteerd. Allereerst bekijken we de onderdelen van de sportieve infrastructuur. Om te beginnen behandelen we de sportaccommodaties. Daarna zoomen we in op het thema 'betaalbaarheid sportvoorzieningenaanbod' (o.a. via het tarievenbeleid). Vervolgens stippen we het ontmoetings- en speelruimtebeleid voor jongeren aan. In paragraaf 4 nemen we de thema's vrijwilligersbeleid en deskundigheidsbevordering onder de loep, die gericht zijn op de versterking van verenigingen. Ook kijken we naar de activiteiten die niet op de infrastructuur zijn gericht, maar die wel een verbinding hebben met de maatschappelijke functie van sport. Denk daarbij aan activiteiten op het gebied van gezondheid, jeugd en cultuur.

In paragraaf 6 tenslotte geven we een indicatie van de uitgaven die we doen aan de verschillende beleidsacties.

§ 1. Overzicht accommodaties

De gemeente Overbetuwe beschikt over een uitgebreid aanbod aan (sport)accommodaties. Het spreekt voor zich dat deze accommodaties bijdragen aan het mogelijk maken van sport in onze gemeente.

In ons Subsidie-, Tarieven- en Accommodatiebeleid (STA-beleid) hebben we per 'cluster' (type accommodatie) de algemene kaders vastgelegd die bepalen hoe we beleidsmatig omgaan met ons maatschappelijke vastgoed. Het STA-beleid is onlangs geëvalueerd. Daarom gaan wij hierop niet uitgebreid meer in. Voor uitgebreide informatie hierover verwijzen wij graag naar dit evaluatierapport. In de nota 'Een visie op beheer en exploitatie van accommodaties' (2011) zijn de kaders van het STA-beleid overigens nog verder uitgewerkt.

In onze gemeente hebben we verschillende typen (gemeentelijke) sportaccommodaties. We gaan in deze paragraaf in op binnen- en buitensportaccommodaties en het zwembad, omdat we daarmee de grootste beleidsmatige relatie hebben. Afgezien van de grond, die de verenigingen in erfpacht hebben, is er weinig gemeentelijke bemoeienis met de tennisverenigingen. In onze gemeente zijn zeven tennisverenigingen met een eigen accommodatie actief. De verenigingen zijn hiervoor zelf verantwoordelijk.

Binnensportaccommodaties

Verspreid over de kernen zijn er in onze gemeente verschillende accommodaties voor de binnensport. Een overzicht hiervan vindt u in bijlage 3, deel 1. Deze accommodaties zijn bijna altijd in eigendom van de gemeente, hoewel de beheerconstructies wel verschillen. Een andere overeenkomst is dat de accommodaties vrijwel altijd multifunctioneel zijn. Er vinden naast sportieve activiteiten bijna altijd ook andere activiteiten (bijvoorbeeld sociaal-cultureel) plaats.

De gemeentelijke bemoeienis verschilt per accommodatie. In grote lijnen ziet de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor binnensportaccommodaties er als volgt uit.

- Een aantal accommodaties wordt door de gemeente beheerd. Voor het klein onderhoud van deze accommodaties heeft de gemeente middelen gereserveerd in de begroting.
- Om de noodzaak aan groot onderhoud vast te stellen, laat de gemeente periodiek een Meerjarenonderhoudsplan (MOP) opstellen. Jaarlijks worden middelen gedoteerd in een voorziening voor groot onderhoud.
- Jaarlijks is een budget in de begroting opgenomen voor de vervanging van binnensportinventaris.

Buitensportaccommodaties

Naast de binnensportaccommodaties zijn er ook voorzieningen voor de buitensport. In Overbetuwe zijn er acht sportparken voor voetbal. Ook beschikken we sinds enkele jaren over een hockeycomplex. In tegenstelling tot de binnensportaccommodaties zijn de buiten-sportaccommodaties vaak monofunctioneel. De gemeente is voor de volgende zaken verantwoordelijk.

- Voor klein onderhoud bestaan twee constructies. De gemeente verzorgt voor sommige voetbalverenigingen het klein onderhoud en neemt daarvoor een bedrag op in de begroting. Andere voetbalverenigingen voeren zelf het klein onderhoud uit, en krijgen daarvoor een onderhoudsvergoeding van de gemeente.
- Voor groot onderhoud/renovaties aan de sportvelden is (nog) geen voorziening getroffen. Per situatie wordt bekeken of en zo ja, welke vorm van groot onderhoud noodzakelijk is.
- Voor de vervanging van veldmeubilair is net zoals voor de binnensport een jaarlijks budget in de begroting opgenomen.
- De realisatie van kleedkamers en speelvelden voor voetbal- en hockeyverenigingen wordt door de gemeente gefinancierd, als de vereniging aan de gehanteerde normen voldoet.

Voor accommodaties die (deels) in eigendom zijn van sportverenigingen, ligt het initiatief voor nieuwbouw of verbouw van een (monofunctionele) buitensportaccommodatie bij de vereniging zelf (bijvoorbeeld bij kantines of boventallige kleedkamers). De kosten zijn eveneens voor rekening van de vereniging. Meestal moet een vereniging daarvoor een lening afsluiten bij een bank. In dat geval kan de vereniging de gemeente vragen om mede garant te staan voor de aflossing van de lening. De vereniging moet hiervoor een aanvraag indienen bij de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). Pas als het SWS garant staat, doet de gemeente dat ook. SWS en de gemeente staan dan voor de helft garant.

Zwembaden

In de gemeente Overbetuwe zijn twee zwembaden gevestigd: De Helster in Elst en De Leygraaf in Zetten. De Helster is eigendom van de gemeente en wordt ook door de gemeente geëxploiteerd. Voor De Helster bepaalt de gemeente zelfstandig het beleid. Dat doen we bijvoorbeeld met de tarievenverordening, waarin de tarieven voor het gebruik van het zwembad zijn vastgelegd.

Bij De Leygraaf liggen de zaken anders. De Leygraaf is namelijk geprivatiseerd voor de gemeentelijke herindeling in 2001. De gemeente heeft daarom nauwelijks invloed op het beleid. Zo valt De Leygraaf niet onder de tarievenverordening. De gemeente verstrekt De Leygraaf jaarlijks overigens wel een exploitatiesubsidie.

De gemeente ondersteunt de zwemsport financieel op verschillende manieren. Ten eerste subsidieert de gemeente indirect aan de zwemsport doordat we niet-kostendekkende tarieven in De Helster hanteren. Stichting Zwemsport Valburg (SZV) krijgt daarnaast 70% van het verschil tussen het verenigingstarief van De Helster en De Leygraaf vergoed in de vorm van een subsidie, omdat het tarief van De Leygraaf hoger is dan dat van De Helster.

Sportcentrum De Helster zal in de zomer van 2012 ingrijpend worden gerenoveerd, zodat het nog tien jaar mee kan. In de tussentijd zullen we een integrale visie op de zwembaden in onze gemeente opstellen, waarvan de toekomst van De Helster onderdeel zal uitmaken. De ontwikkelingen rondom De Leygraaf willen we daarin echter ook betrekken. In 2023 loopt het contract met De Leygraaf af en ontstaat er een nieuwe situatie. Uiterlijk in 2014 moet de exploitatiemaatschappij laten weten of hij het zwembad in 2023 wil kopen van de gemeente.

Realisatie van nieuwe accommodaties

Twee belangrijke vragen die spelen bij het accommodatieaanbod, zijn: wie is er verantwoordelijk voor de totstandkoming én wie heeft welke rol bij de instandhouding van accommodaties. Over de instandhouding hebben we in het voorgaande al gesproken. Het is duidelijk dat de gemeente een belangrijke rol speelt bij het in stand houden van (sport)accommodaties en daar ook budgetten voor reserveert.

Op de totstandkoming van nieuwe accommodaties willen we nu ingaan. Allereerst hebben gemeenten een zorgplicht voor de totstandkoming van voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs. Deze is onder andere vastgelegd in de Wet op het primair onderwijs. De gemeente Overbetuwe realiseert de meeste accommodaties vraaggericht op basis van deze verplichting ten opzichte van het onderwijs. De accommodaties worden daarnaast in de praktijk ook voor verenigingsgebruik benut. In algemene zin streeft de gemeente Overbetuwe naar een dekkend voorzieningenniveau, ook voor activiteiten anders dan bewegingsonderwijs.

Dat wil echter niet zeggen dat alle soorten (sport)accommodaties in alle kernen aanwezig zouden moeten zijn. Om vast te stellen welk aanbod passend is, gebruiken we als hulpmiddel een zogenaamde 'voorzieningentrap'. Deze geeft een indicatie van welke voorzieningen op welk niveau (kern, cluster van kernen, gemeentebreed etc.) aanwezig zouden moeten zijn.

Leidend bij de totstandkoming van nieuwe accommodaties (in combinatie met, of anders dan, accommodaties voor bewegingsonderwijs) zijn:

1. De behoefte van de bevolking;
2. De gemeentelijke doeleinden (waaronder de doelen van het sportbeleid).
3. Daarnaast is de mate waarin de markt kan voorzien in accommodaties een belangrijk criterium.

Het is goed om op te merken dat accommodatiebeleid 'autonoom beleid' is. De gemeente is niet verplicht om dergelijke accommodaties te realiseren. Zij kan zichzelf echter wél de verplichting opleggen om een aanbod te realiseren.

In principe realiseert de gemeente geen accommodaties waaraan niet voldoende behoefte is. Voor bestaande accommodaties geldt dat we deze in stand kunnen houden als de accommodaties activiteiten mogelijk maken die de gemeentelijk belangrijk vindt en die passen binnen onze gemeentelijke doelen - ook als er niet voldoende behoefte aan is.

Lopende en onlangs gerealiseerde (grote) projecten

Het aanbod van gemeentelijke accommodaties is voortdurend in ontwikkeling. Er komen nieuwe accommodaties bij. En soms worden accommodaties verbouwd en/of uitgebreid. Onderhoud is uiteraard altijd noodzakelijk. Daarom laten we periodiek een Meerjarenonderhoudsplan opstellen. We plannen een nieuw MOP in 2012, dat per 2013 zou moeten ingaan. We verwachten geen grote (financiële) wijzigingen ten opzichte van het huidige MOP, maar het onderhoud aan onze accommodaties kan wel veranderen ten opzichte van de huidige situatie.

Ook realiseren we nieuwe sportaccommodaties.

- De laatste jaren is de behoefte aan ruimte voor gymnastiekonderwijs in de kern Elst toegenomen. Omdat de gemeente vanuit haar zorgplicht moet voorzien in voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs, is in september 2011 een derde sportzaalgedeelte gerealiseerd aan de bestaande sportzaal Westeraam. Door deze uitbreiding is er voorlopig voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs in de kern Elst. Daarnaast worden deze sportzalen ook gebruikt door diverse (binnensport)verenigingen. Het aanbod van accommodaties is hierdoor toegenomen.
- In de kern Zetten zal er een nieuwe sporthal worden gerealiseerd. Deze sporthal zal bij het Hendrik Pierson College (HPC) worden gebouwd. In de eerste plaats wordt de sporthal gebouwd vanwege de gestegen behoefte aan ruimte voor gymnastiekonderwijs (voortgezet onderwijs). Daarnaast zal ook deze sporthal voor verenigingsgebruik worden benut. Afhankelijk van de nog te volgen bouwprocedures is de verwachting dat deze sporthal eind 2012 in gebruik kan worden genomen.

- In 2010 is in Heteren een nieuw sport- en zalencentrum opgeleverd. Hierin is ook een sportzaal voor het onderwijs en (sport-)verenigingsgebruik gevestigd. Bovendien is er een aparte dojo-ruimte in dezelfde accommodatie aanwezig. Hier kan de judosport worden beoefend.

Exploitatietekort

Ten slotte nog een opmerking over onze gemeentelijke accommodaties. Wij brengen op dit moment tarieven in rekening die niet kostendekkend zijn (we noemen dit ook wel indirecte subsidiëring). Hierdoor ontstaat jaarlijks een exploitatietekort. Dit tekort is voor rekening van de gemeente. Dit geldt voor zowel de binnen- en buitensportaccommodaties als voor het zwembad. Verderop in dit hoofdstuk geven we meer inzicht in de hoogte hiervan.

§ 2. Een betaalbaar sportvoorzieningenaanbod (tarieven- en subsidie beleid, minimabeleid)

De gemeente Overbetuwe stimuleert op verschillende manieren de betaalbaarheid van sportdeelname. Via de tarievenverordening bepalen we de tarieven die gebruikers van onze sportaccommodaties (meestal sportverenigingen) moeten betalen. Ook stimuleren we de maatschappelijke participatie van inwoners met een laag inkomen. Dit doen we via het declaratiefonds. Daarnaast zijn er subsidieregelingen die de verenigingen ten goede komen.

Tarievenbeleid (voor gebruikers van accommodaties)

Voor de tarieven van de accommodaties die in het beheer zijn van de gemeente, hebben we een tarievenverordening opgesteld. Ook een aantal geprivatiseerde accommodaties met binnensportvoorzieningen valt hieronder. In deze verordening kunnen de gebruikers de tarieven voor de gemeentelijke accommodaties vinden (voor zowel binnen- en buitensport als voor De Helster). De tarieven die wij in rekening brengen voor deze accommodaties zijn op dit moment niet kostendekkend. Verenigingen betalen dus een tarief dat lager is dan de kostprijs. Dat betekent feitelijk dat we verenigingen (op dit moment) indirect 'subsidiëren'. Hierdoor ontstaat jaarlijks een exploitatietekort. Zoals u in hoofdstuk 1 kon lezen, is de discussie over het invoeren van kostendekkende tarieven van belang voor de gebruikers van onze accommodaties (en dat zijn onder andere sportverenigingen).

Declaratiefonds

In Overbetuwe is er een declaratiefonds, dat gericht is op de bevordering van maatschappelijke participatie. Inwoners met een laag inkomen (tot 115% van de geldende bijstandsnorm) kunnen hierop een beroep doen voor zaken zoals contributies voor sportverenigingen. Per gezinslid mag jaarlijks maximaal 200 euro worden gedeclareerd. De financiële drempel voor onder andere jongeren uit minder draagkrachtige groepen om in verenigingsverband te sporten, willen we hiermee verlagen.

Inmiddels is het minimabeleid, waar het declaratiefonds onder valt, geëvalueerd. Hieruit blijkt dat er vrij veel gebruik wordt gemaakt van het fonds voor sportdoeleinden. Van de gezinnen die gebruik maken van één of meerdere minimaregelingen, doet 54% een beroep op het fonds voor sportcontributie en/of -kleding. Dat is aanzienlijk meer dan voor kunst en cultuur (31%). Het bereik is vanaf 2009 sterk toegenomen.

Daarbij moeten we wel aantekenen, dat we niet hebben onderzocht in welke mate dit fonds leidt tot meer maatschappelijke deelname van kinderen (bijvoorbeeld door sport) aan de samenleving. Met andere woorden, wij kunnen niet vaststellen hoe de tegemoetkoming uit het fonds is besteed en of deze middelen (voldoende) bijdragen aan onze gemeentelijke doelstellingen. Dit hebben we daarom als aandachtspunt opgenomen in de evaluatie van het minimabeleid ('Hoe kunnen wij het Declaratiefonds inzetten om de participatiedoelstellingen binnen de programma's Samenleven en Leren en Werken te realiseren?').

In de gemeente Overbetuwe kennen we verder een aantal regelingen waarmee we deelname aan (onder andere) sport willen stimuleren. We beschrijven nu kort de regelingen die in 2011 gelden.

Subsidie sportactiviteiten

De gemeente Overbetuwe kent een subsidie sportactiviteiten, waarmee we de deelname van jongeren (tot 18 jaar) aan maatschappelijke activiteiten, zoals sport, willen stimuleren. Hoewel de subsidie als een stimulerende en drempelverlagende maatregel voor de jeugd is bedoeld, hebben we géén (inhoudelijke) inspanningsverplichtingen ten opzichte van deze doelgroep verbonden aan de subsidie. Het overleggen van een overzicht van jeugdleden aan de gemeente is voldoende. Verenigingen die een aanvraag doen voor deze subsidie, kunnen voor het kalenderjaar 2012 een bedrag van € 39,- per jeugdlid ontvangen.

Deze subsidie is al langere tijd onderwerp van discussie. In juli 2011 heeft de gemeenteraad besloten om (nog) niet te beginnen met het afbouwen van de subsidie, omdat de raad eerst het nieuwe sportbeleid wilde afwachten. Het oorspronkelijke voornemen was om de subsidie voor sportactiviteiten in een aantal stappen af te bouwen, en met de vrijvallende middelen nieuw sportbeleid mogelijk te maken.

Subsidie gehandicaptensport

Naast de subsidie voor 'jeugdsport' kent de gemeente Overbetuwe ook een subsidie voor gehandicaptensport. Er geldt geen leeftijdscriterium voor deze subsidie. Verenigingen die leden hebben die woonachtig zijn in de gemeente Overbetuwe, kunnen een subsidie aanvragen. Ook verenigingen buiten de gemeente Overbetuwe die gehandicaptensport aanbieden, komen in aanmerking voor deze subsidie. De hoogte van deze subsidie is € 62,40 per lid.

§ 3 Ontmoetings- en beweegruimte voor jongeren (speelruimtebeleid, jeugdbeleid)

De gemeenteraad heeft in februari 2011 de uitgangspuntennotitie 'Buiten spelen in Overbetuwe' vastgesteld. Hierin beschrijven wij welke uitgangspunten leidend zijn voor hoe we in onze gemeente een aantrekkelijke buitenspeel- en leefomgeving realiseren en beheren. Ons streven is om een prikkelend aanbod van speelruimte tot stand te brengen, waar kinderen en jongeren elkaar kunnen ontmoeten, zich -sportief- uitgedaagd voelen en waar ze zich kunnen ontwikkelen. De uitgangspuntennotitie zullen we vertalen naar een nota en een uitvoeringsprogramma.

Daarnaast stelde de raad in december van 2010 de nota 'Ruimte voor de 12+ jeugd' vast. Voor specifiek deze doelgroep is er een tekort aan (buiten)ruimte en om aan dat tekort tegemoet te komen zijn, met die nota, de visie op en normen voor 12+ plekken vastgelegd.

Natuurlijk zijn deze plaatsen geen officiële sportaccommodaties, maar ze bieden wel ruimte om op een informele manier te kunnen bewegen en sporten. Ze maken dus niet-georganiseerd bewegen en spelen mogelijk. Ook in onze nota natuur- en milieueducatie 'Van witte vlek naar groene plek' hebben we het belang van anders of niet-georganiseerd bewegen en spelen genoemd. Het ontwikkelen van een natuurlijke speelplek in het kader van 'Cool Nature' past daar ook bij. Op deze manier dragen we, zij het indirect, ook met ons speelruimtebeleid bij aan de realisatie van een sterkere sportieve infrastructuur.

§ 4 Versterking sportverenigingen (vrijwilligersbeleid)

Vrijwilligers zijn een belangrijke steun voor (sport)verenigingen. In het beleidsprogramma Samenleven wordt het bevorderen van vrijwilligersinzet dan ook als een speerpunt genoemd. Daarom ondersteunen we verenigingen op dit moment al zowel bij het zoeken naar vrijwilligers als met de deskundigheidsbevordering. Specifieke aandacht voor sportverenigingen hebben we echter nog niet.

Fonds scholingskosten vrijwilligers

Sportverenigingen kunnen een beroep doen op het fonds scholingskosten. Dit initiatief is afkomstig van een amendement van D66 dat de raad heeft aangenomen op 7 november 2006. Verenigingen kunnen kosten die zij maken voor scholing op het gebied van kaderopleidingen of -trainingen (door een erkend instituut of een landelijke bond), declareren bij de gemeente Overbetuwe. Bij kaderopleiding of -training valt te denken aan een trainersopleiding voor speciale doelgroepen, zoals jeugd, senioren en mensen met een beperking.

De gemaakte kosten kunnen tot 50% van de totale kosten worden vergoed, met een maximum van € 1.000 per aanvrager. Jaarlijks is een bedrag van 25.000 euro beschikbaar. Tot nog toe is het bedrag dat wordt gedeclareerd veel lager dan het plafond van € 25.000. In paragraaf 6 kunt u zien welk deel van het fonds is aangewend in 2010.

Vrijwilligerssteunpunt

De gemeente Overbetuwe faciliteert het verenigingssteunpunt van welzijnsorganisatie STUW. Bij dit steunpunt kunnen verenigingen terecht voor ondersteuning bij organisatorische verenigingszaken. De bemiddeling van vrijwilligers aan verenigingen loopt ook via het steunpunt.

Daarnaast biedt het vrijwilligerssteunpunt op kleine schaal cursussen aan voor verenigingen. Deze cursussen dragen bij aan deskundigheidsbevordering van vrijwilligers. De inzet van het vrijwilligerssteunpunt is overigens voor alle verenigingen bedoeld. Hierdoor is er niet specifiek aandacht voor de uitdagingen en knelpunten waarmee sportverenigingen worden geconfronteerd. Verschillende (sport)verenigingen hebben aangegeven niet voldoende (of zelfs geen) zicht te hebben op de activiteiten van het vrijwilligerssteunpunt en er dus geen gebruik van te maken. Het steunpunt staat 'op afstand' van de sportverenigingen. De evaluatie van het vrijwilligersbeleid (en de rol van de uitvoerder Stuw daarin) bevestigt deze bevindingen. Daarom is er nog een belangrijke verbeter slag te maken.

§ 5 Sport, jeugd, gezondheid en cultuur (gezondheids-, jeugd-, cultuur- en onderwijsbeleid)

Beleidssterreinen die niet direct bijdragen aan de sportieve infrastructuur, maar die wel samenhangen met sport en bewegen, zijn cultuur-, jeugd- en gezondheidsbeleid.

De gemeente stimuleert via een vangnetregeling kinderen die in groep 5 nog géén zwemdiploma hebben behaald, dit alsnog te doen. Deze kinderen kunnen maximaal één jaar gratis zwemles krijgen in één van de zwembaden in onze gemeente. In het schooljaar 2010-2011 ging het om 22 kinderen. Daarnaast kunnen basisscholen één keer per jaar gebruik maken van een subsidie voor zwemmen en schaatsen. Eenmalig kan de gemeente de kosten vergoeden voor een bezoek aan De Helster of De Leygraaf, of aan schaatsbaan Triavium (Nijmegen) of de mobiele schaatsbaan tijdens het Overbetuwe Winterfestijn. Reiskosten worden overigens niet vergoed.

In onze jeugdnota 'It takes a village to raise a child' uit 2008 hebben we het belang van het verenigingsleven en van sportdeelname voor jongeren belicht. We hebben sport (en cultuur) in deze nota omschreven als een middel om jongeren te vormen, maar ook om jongeren mee te bereiken. Het jongerenwerk en de sportvereniging hebben hierin een bijzondere verantwoordelijkheid. Vandaar dat we hebben aangegeven dat we onder andere willen inzetten op:

- stimulering van deelname aan verenigingen;
- contact door sport en cultuur: ruimte(n) maken;
- jongerenontmoetingsplaatsen in elk dorp (zie ook paragraaf 3).

In deze nota is ook een aantal voorstellen gedaan om de verbinding tussen het jeugdbeleid en sport te leggen, bijvoorbeeld door een projectsubsidie voor jeugdinitiatieven (van of voor jeugd) en de (financiële) facilitering van vrijwilligers bij jeugdactiviteiten. Deze voorstellen hebben tot nog toe geen vorm gekregen. Er is elk jaar een klein budget beschikbaar voor de uitvoering van de voorstellen uit de nota jeugdbeleid. Dit budget is niet geormerkt en is niet voor een specifiek beleidssterrein bedoeld. Er kan hiermee dus ook een verbinding naar sport worden gelegd, maar we benadrukken dat dit budget niet bedoeld is om structureel sportbeleid mee te financieren.

Daarnaast hebben we in het (regionale) gezondheidsbeleid aandacht voor de bestrijding van overgewicht. In de nieuwe regionale gezondheidsnota hebben we dit uitgangspunt vastgelegd. Lokaal bekijken we nog hoe we dit kunnen uitvoeren. Incidenteel hebben we beweegactiviteiten mogelijk gemaakt, bijvoorbeeld voor peuters. Met het project 'Peuterspel' hebben we leidsters van peuterspeelzalen beter toegerust om peuters te stimuleren om te bewegen.

Tot slot hebben we eenmalig subsidie verstrekt voor een sportief-cultureel pilotproject in Zetten. In dit project werken kinderopvang SKAR, de plaatselijke korfbalvereniging KV'99 Zetten, Franken Music Service en Stichting Tejatermakers samen om tot een sportief en cultureel aanbod van naschoolse activiteiten te komen. De uitkomsten van dit project waren volgens ouders en kinderen positief. Het project wordt in het schooljaar 2011-2012 (ingebed in de Brede School Zetten) voortgezet.

§ 6 Uitgaven aan sport

In deze paragraaf presenteren we een overzicht van de uitgaven die de gemeente aan sport-gerelateerde activiteiten doet. We hebben 2010 als peiljaar genomen. Dit hebben we gedaan omdat 2010 het meest recente jaar is waarvan we complete financiële gegevens hebben. Bij het in kaart brengen van de uitgaven aan sport sluiten we aan bij de onderdelen van de sportieve infrastructuur.

Uitgaven aan gemeentelijke sportaccommodaties

We hebben allereerst de uitgaven aan sportaccommodaties berekend. Van de gemeenteraad is meermaals het verzoek gekomen om kostendekkende tarieven te berekenen. Dat was één van de actiepunten uit de nota 'een visie op beheer en exploitatie gemeentelijke accommodaties'. Dit actiepunt hebben we in 2011 uitgevoerd.

In deze sportnota sluiten we aan bij de uitkomsten van de berekening van de kostendekkende tarieven. Dit is ook interessant, omdat hiermee de hoogte van 'indirecte subsidies' inzichtelijk wordt gemaakt. Op deze wijze geven we een goed beeld van de 'verborgen' subsidie die gebruikers van sportaccommodaties ontvangen.

Deze kengetallen zijn ook gepresenteerd bij de tarievenverordening van 2012. We tekenen hierbij wel aan dat de cijfers afwijken van de begroting. Dit komt omdat er een andere berekeningsmethodiek is toegepast, waarbij van werkelijke exploitatie-uitgaven (tabel 14) en van werkelijke exploitatie-uitgaven plus (fictieve) vervangingswaardes (tabel 15) is uitgegaan. De fictieve gegevens staan niet in de begroting, waardoor er verschillen optreden. Deze kengetallen moeten geïnterpreteerd worden als de bedragen die gebruikers gezamenlijk aan huur zouden moeten betalen om de accommodaties kostendekkend te exploiteren dan wel om deze kostendekkend te exploiteren en de realisatie en renovatie ervan te bekostigen.

Tabel 11 – Werkelijke uitgaven aan exploitatie van sportaccommodaties in 2010 (excl. kapitaallasten)⁹

	Werkelijke uitgaven	Inkomsten	Saldo
Binnensport	€ 435.684	€ 161.084	€ 274.600 -
Buitensport	€ 354.342	€ 71.724	€ 282.618 -
Zwembad (Helster)	€ 845.942	€ 553.284	€ 292.658 -
Totaal	€ 1.635.968	€ 786.092	€ 849.876 -

De bovenstaande bedragen geven inzicht in de werkelijke (dus niet de begrote) uitgaven aan onderhoud en exploitatie aan onze sportaccommodaties. Ook wordt duidelijk wat de accommodaties aan inkomsten door verhuur hebben opgeleverd in 2010. De kapitaallasten zijn niet in deze berekening meegenomen. Natuurlijk zijn de kapitaallasten wel een relevante kostenpost.

⁹ Deze cijfers geven inzicht in de werkelijke uitgaven van de gemeente aan exploitatie en onderhoud. Het deel van de uitgaven aan accommodaties door de pachters hebben we niet verwerkt in de cijfers. Zie verder de bijlage bij de Tarievenverordening 2012.

Accommodaties zijn immers ooit gerealiseerd voor een bepaald bedrag en dat bedrag moet worden afgeschreven. Het ligt daarnaast voor de hand dat er weer een nieuwe accommodatie voor terugkomt als de oude accommodatie wordt afgebroken. In dat geval spreken we van de vervangingswaarde voor nieuwbouw. Als we de kapitaallasten meenemen in de kosten, ziet het beeld er als volgt uit¹⁰.

Tabel 12 – Jaarlijkse uitgaven aan onze sportaccommodaties incl. kapitaallasten in 2010

	Uitgaven incl. kapitaallasten (zie noot 10)	Inkomsten	Saldo
Binnensport	€ 1.766.727	€ 161.084	€ 1.605.643 -
Buitensport	€ 792.132	€ 71.724	€ 720.408 -
Zwembad (Helster)	€ 940.475	€ 553.284	€ 387.191 -
Totaal	€ 3.499.334	€ 786.092	€ 2.713.242 -

Toelichting op de tabellen

Allereerst is het goed om op te merken dat we uitgavenoverzichten presenteren om een indicatie te geven van de uitgaven aan onze sportaccommodaties. De cijfers wijken voor de binnen- en de buitensportaccommodaties, zoals gezegd, af van de begroting. In de begroting zijn immers de daadwerkelijke kapitaallasten opgenomen terwijl in bovenstaande kolom is uitgegaan van kapitaallasten op basis van vervangings-/nieuwbouwwaarde.

Voor een vergelijking tussen de verschillende accommodatiesoorten is dit overzicht echter niet geschikt noch bedoeld. De kosten van binnensportaccommodaties mogen weliswaar in absolute zin hoger zijn dan bij de andere accommodaties, maar dat zegt niet alles. Een illustratie: als er bijvoorbeeld twee keer zo veel mensen gebruik zouden maken van binnensportaccommodaties dan van het zwembad, zijn de 'uitgaven per gebruiker' juist lager. Deze discussie willen we nog voeren als we over kostendekkende tarieven komen te spreken. Voor dit moment willen we slechts indicatief aangeven hoeveel we uitgeven aan onze sportaccommodaties.

Afgaande op de werkelijke uitgaven aan exploitatie en onderhoud (exclusief kapitaallasten), gaven we in 2010 ruim 1,6 miljoen euro uit aan onze sportaccommodaties, waar bijna 800.000 euro aan huurinkomsten tegenover stond. Per saldo verstrekten we in 2010 ongeveer 850.000 euro aan indirecte subsidies aan gebruikers van gemeentelijke accommodaties. Nemen we de kapitaallasten wel mee bij de berekening, dan zouden de totale uitgaven circa 3,5 miljoen euro bedragen. De indirecte subsidie bedraagt dan circa 2,7 miljoen. De keuzes die we maken in de discussie over kostendekkende tarieven zijn bepalend voor de vraag welke kosten we willen betrekken bij de berekening. Ook zullen we het begrip 'kostendekking' verder definiëren. Pas dan is er duidelijkheid over welk deel van de uitgaven we als directe subsidie kunnen aanmerken.

¹⁰ Voor het zwembad zijn we uitgegaan van de reële kapitaallasten. Voor de binnen- en buitensportaccommodaties geldt dat we van een virtueel bedrag, namelijk een vervangingswaarde, zijn uitgegaan.

Voor binnensportaccommodaties is van een 'afschrijvingstermijn' van 40 jaar uitgegaan, voor buitensportaccommodaties van 30 jaar (velden). Tot slot is het goed om te vermelden dat voor de binnen- en buitensportaccommodaties ook kosten zijn meegerekend die niet ten laste van de gemeente komen, zoals gas, water en licht. De kosten zijn noodzakelijk voor gebruik, maar betalen wij niet.

Uitgaven aan overige sportgerelateerde activiteiten

De andere, sportgerelateerde uitgaven over 2010 hebben we eveneens in een overzicht geplaatst. Hierbij zijn we iets anders te werk gegaan. Het vertrekpunt van deze berekening was de begroting van 2010. Maar omdat een aantal van deze posten zogenaamde 'open einde-' of 'op-is-opregelingen' zijn, hebben we ook aangegeven wat de werkelijke uitgaven zijn geweest in 2010. Dat is interessant, omdat we daarmee inzichtelijk kunnen maken in hoeverre gebruik wordt gemaakt van deze regelingen.

Tabel 13 – Overige sportgerelateerde uitgaven in 2010

Begrotingspost/ beleidsonderdeel	Begroot	Werkelijk	Opmerking
Onderdeel infrastructuur: Betaalbaar sportaanbod			
Declaratiefonds (uitgaven aan sportieve participatie)	Zie opmerking	€ 35.025	De hoogte van het 'minimabudget' voor sportparticipatie is van tevoren niet begroot. De werkelijke besteding blijkt uit de evaluatie.
Subsidie jeugdleden	Zie opmerking	€ 100.620	Open einderegeling valt onder post 'sportsubsidie' (bij benadering € 151.274)
Subsidie gehandicapten-sport	Zie opmerking	€ 4.118,40	Open einderegeling (valt onder 'sportsubsidie')
Onderdeel infrastructuur: Versterking sportverenigingen			
Scholingskosten vrijwilligers	€ 25.000	€ 8.440	Op-is-opregeling
Overige			
Integraal sportbeleid	€ 20.000	€ 0	-
Bijdrage exploitatie De Leygraaf (incl. subsidie Stichting Zwemsport Valburg)	€ 210.311* incl. € 18.565	€ 215.744*	* De post is incl. subsidie SZV begroot. Subsidie is echter via subsidievoorstel 2010 verleend.
Zwemonderwijs vangnetregeling & subsidie zwemmen/schaatsen	€ 10.000	€ 4.710 vangnet € 250 schaatsen	Vangnetregeling kent open einde. Van het restant wordt de subsidie betaald.
Bewegingsonderwijs	€ 385.288	€ 347.986	De afwijking heeft met de kostentoe rekening te maken in onze begrotingssystematiek.
Totaal	€ 801.873**	€ 716.893	** De begrote middelen zijn bij benadering vastgesteld, omdat niet alle budgetten zijn opgenomen.

Toelichting bij tabel

De bedragen die we in de vorige tabel hebben genoemd, geven een indicatie van de begrote dan wel de werkelijke uitgaven aan sportgerelateerde activiteiten. We hebben uitgaven aan speelruimte niet meegenomen, omdat dit niet primair met sport te maken heeft.

De begrote bedragen wijken hier en daar wat af van de werkelijke uitgaven. Het is bijvoorbeeld opvallend dat het budget van de regeling 'scholingskosten vrijwilligers' slechts voor éénderde is gebruikt in 2010 (op 1 november 2011 bedroegen de declaraties € 2896). Dit heeft te maken met het beperkte aantal aanvragen van verenigingen. Uit de discussie met de klankbordgroep bleek al dat de regeling relatief onbekend is, ondanks een informatiebrief die is verstuurd door de gemeente.

Algemene opmerkingen

We benadrukken dat het lastig is om een honderd procent dekkend overzicht te geven van alle sportgerelateerde uitgaven. Vooral wat betreft de accommodatiekosten is dat niet eenvoudig, ook vanwege het feit dat veel accommodaties multifunctioneel worden gebruikt en we verschillende beheerconstructies kennen. Wat een eenvoudige optelsom ook lastig maakt, is dat we bij de accommodaties van de reële (maar niet altijd begrote) uitgaven uitgaan en bij het overige sportbeleid van de begrote uitgaven (met correcties als de werkelijke uitgaven lager waren). Niettemin hebben we nu zo precies mogelijk in beeld gebracht hoeveel we besteden aan de afzonderlijke sportgerelateerde activiteiten.

Bijlage II Totstandkomingsproces Advies

De eerste stap om sportbeleid op de kaart te zetten, hebben we in 2005 gezet met het project 'Teamwork Overbetuwe'. Dit project werd mogelijk gemaakt door de Breedtesport Impuls (BSI) van het Ministerie van VWS. Het doel van de BSI was om het lokale sportaanbod te versterken en te vernieuwen. Met het aflopen van deze regeling in 2009 is de behoefte ontstaan om een beleidsnota sport te ontwikkelen.

Tegen deze achtergrond hebben we in het najaar van 2010 een begin gemaakt met het ontwikkelen van een gemeentelijke visie op sportbeleid. Door middel van een interne raadpleging hebben we onze visie op sport omschreven. De raad heeft in zijn vergadering van 22 februari 2011 ingestemd met de startnotitie sportbeleid ('Een sterke basis is het halve werk'). Met het vaststellen van deze notitie hebben we de eerste inhoudelijke accenten gezet. Ook hebben we een schets gemaakt van de manier waarop we tot beleid willen komen. Vanuit de startnotitie is de opdracht neergelegd om met het veld in gesprek te gaan over de invulling van de kaders die de raad heeft gesteld. Dat hebben we vervolgens op twee manieren gedaan: via de klankbordgroep en via een raadpleging van alle breedtesportverenigingen in onze gemeente. In deze bijlage beschrijven we het proces dat we gezamenlijk hebben doorlopen.

§ 1 Klankbordgroep

Door het 'groene licht' van de raad konden we de stap zetten van startnotitie naar beleidsnotitie. Vanaf mei 2011 hebben we samen met een klankbordgroep verder gesproken over het ontwikkelen van ons sportbeleid. We hebben de selectie van de leden van deze klankbordgroep gebaseerd op een aantal factoren, te weten: de verschillende clusters die we in het STA-beleid hanteren (type verenigingen), een verdeling over de kernen van onze gemeente en de specifieke thema's waarvoor de Commissie Burger aandacht heeft gevraagd. In het onderstaande overzicht geven we aan welke verenigingen hebben deelgenomen aan de klankbordgroep.

Tabel 14 - Overzicht deelnemers klankbordgroep

Criterium	Vereniging	Sport	Kern
Cluster tennis	ETV De Helster	Tennis	Elst
Cluster buitensport	SVHA	Voetbal	Herveld-Andelst
Cluster binnensport	ONA RSVV	Gymnastiek Recreatiesport	Slijk-Ewijk Valburg
Cluster zwemsport	ZVO	Zwemmen	Gemeentebreed
Thema 'sport & bso'	KV '99	Korfbal	Zetten
Thema 'een nieuwe, niet-gesubsidieerde vereniging'	Running Elst	Hardlopen	Elst
Thema 'G-sport (ge-handicaptensport)'	EZ&PC	Zwemmen	Elst

Als gastleden hebben ook kinderopvangorganisatie SKAR (vanuit hun betrokkenheid bij de Brede School in onder andere Zetten, waar het project sport en cultuur is uitgevoerd, en Heteren) en welzijnsorganisatie STUW (vanuit het jongeren- en vrijwilligerswerk) meegedacht. Ook het onderwijs is geconsulteerd via een docent bewegingsonderwijs.

§ 2 Het advies van de klankbordgroep

Na drie bijeenkomsten hebben we een advies opgesteld over de invulling van het toekomstige sportbeleid. Dit advies is tot stand gekomen op basis van de inbreng van de klankbordgroep. Het advies bestaat uit twee delen:

1. De speerpunten die de klankbordgroep heeft geformuleerd (met inachtneming van de kaders die in de startnotitie sportbeleid door de raad zijn gesteld).
2. Voorstellen voor concrete activiteiten om die speerpunten te realiseren.

We beschrijven nu de vijf speerpunten die de klankbordgroep heeft geformuleerd. Na ieder speerpunt presenteren we het voorstel voor activiteiten dat de klankbordgroep heeft gedaan om dat speerpunt te realiseren.

1. Het verbeteren van de communicatie tussen verenigingen onderling en tussen de gemeente en de verenigingen is noodzakelijk.

De verenigingen merkten telkens weer op hoe belangrijk het is om de communicatie tussen de gemeente, maatschappelijke instellingen en de verenigingen aan de ene kant, en tussen de verenigingen onderling aan de andere kant, goed te organiseren. Veel gemeentelijke regelingen zijn bijvoorbeeld vaak niet (voldoende) bekend, zodat verenigingen kansen laten liggen voor zichzelf en voor de gemeenschap. Het leerpunt voor de gemeente is dat onze communicatie beter kan. Ook werd vaak opgemerkt, dat verenigingen veel aan elkaar kunnen hebben. Hele praktische voorbeelden maakten duidelijk waar winst is te behalen (bijvoorbeeld uitwisselen deskundigheid, materialen etc.). Het is dan echter wel noodzakelijk, dat verenigingen elkaar beter weten te vinden. Daarvoor is betere communicatie erg belangrijk.

Voorstel: Een communicatiesysteem dat verenigingen en de gemeente (en eventueel ook andere organisaties) in staat stelt om met elkaar te communiceren en informatie uit te wisselen over sport- en verenigingsgerelateerde zaken.

2. De ondersteuning (deskundigheidsbevordering) van sportverenigingen meer toesnijden op de behoeften van verenigingen.

De bijeenkomsten van de klankbordgroep hebben duidelijk gemaakt dat de uitgangssituatie per vereniging nogal verschillend is. Verenigingen hebben we in alle soorten en maten en met verschillende niveaus van professionaliteit en inzet van vrijwilligers. De behoeften en knelpunten zullen per vereniging dus verschillen. Wat de leden van de klankbordgroep echter deelden, was de wens om gericht ondersteund te worden bij allerlei 'verenigingsgerelateerde' zaken. Deskundigheidsbevordering is een belangrijk instrument om als vereniging slagvaardig en zelfredzaam te kunnen blijven. Een voordeel van cursussen is ook dat verenigingen elkaar kunnen ontmoeten en zo de communicatie kan worden bevorderd.

Het bestaande aanbod is op dit moment niet adequaat en toereikend om aan de wensen van de verenigingen te voldoen.

Voorstel: Een cursusaanbod gericht op deskundigheidsbevordering dat aansluit op de actuele behoefte van verenigingen. Belangrijke onderwerpen zijn volgens de klankbordgroep onder andere:

- Financiën (penningmeesterschap)
- Fondsenwerving/sponsoring
- Communicatie

3. Het versterken van de beleidsmatige aandacht voor vrijwilligers in sportverenigingen in ons gemeentebrede vrijwilligersbeleid.

Een van de verenigingsgerelateerde zaken die in het bijzonder is besproken, is het thema vrijwilligers. Het is een maatschappelijke trend dat het lastiger wordt om voldoende geschikte vrijwilligers te vinden. Vrijwilligers zijn echter onmisbaar voor de vereniging. Het is daarom belangrijk dat er voldoende vrijwilligers zijn, die zich voor een langere tijd verbonden weten aan de vereniging. Daarom heeft de klankbordgroep aandacht gevraagd voor werving (van nieuwe) en toerusting van (al actieve) vrijwilligers. Speerpunt 2 en 3 hangen dus nauw met elkaar samen. Het werven van nieuwe vrijwilligers is een eerste stap. Het behouden en toerusten van vrijwilligers, onder andere via deskundigheidsbevordering, is een noodzakelijke tweede stap. Daarnaast zou de gemeente volgens de klankbordgroep ook iets kunnen/moeten doen om vrijwilligerswerk op een positieve manier onder de aandacht te brengen (maatschappelijke bewustwording).

Voorstel: Gemeentebrede aandacht voor vrijwilligerswerk in het algemeen (bewustwording). Raakvlakken met vrijwilligersbeleid bekijken. Cursussen aanbieden zoals 'vrijwilligers werven', 'motiveren van vrijwilligers' etc.

4. Meer samenwerking met andere organisaties bevorderen

Als de drie bijeenkomsten één ding in het bijzonder hebben aangetoond dan is het wel dit: ontmoeting leidt tot uitwisseling en veel nieuwe ideeën. De bijeenkomsten hebben aangetoond dat er zeker interesse is om meer samenwerkingsverbanden te zoeken. Dat is begrijpelijk: het kan voor de vereniging een meerwaarde hebben om samen te werken met bijvoorbeeld een school of kinderdagverblijf. Bijvoorbeeld om leden te werven, de naamsbekendheid te vergroten of een gezonde levensstijl te promoten. Als eerste aangrijpingspunt denkt de klankbordgroep vooral aan activiteiten voor de doelgroep jeugd (tot 18 jaar).

Maar...het is wel goed om te onderstrepen dat sportverenigingen er in de eerste plaats zijn voor de sport. De kernactiviteiten van de vereniging zijn natuurlijk de reguliere trainingen en de wedstrijden. Daarnaast en aanvullend daarop kunnen verenigingen zich ook op meer maatschappelijke thema's en ontwikkelingen richten. Logische samenwerkingsverbanden kunnen een manier zijn om die betrokkenheid vorm te geven.

De klankbordgroep tekent hierbij wél aan dat het niet voor iedere vereniging (in gelijke mate) mogelijk is om (extra) maatschappelijke activiteiten te organiseren. Voor sommige verenigingen zou het lastiger kunnen zijn dan voor andere clubs (bijvoorbeeld vanwege de gebondenheid aan een accommodatie, vanwege een beperkt aantal vrijwilligers of de ligging in een kleine kern). Aan de andere kant kan het juist tot nog meer creativiteit en innovatieve samenwerkingsverbanden leiden.

Voorstel: Een flexibele subsidieregeling die verenigingen (financieel) in staat stelt om maatschappelijke activiteiten te ontplooiën. De regeling dient gebruiksvriendelijk te zijn (bijvoorbeeld een pot volgens het principe 'op-is-op'). Een nadere bezinning op (een eventueel alternatief voor) het wegvallen van de nog bestaande subsidiëring per jeugdlid is nodig.

5. Verenigingen betrekken bij en toerusten om maatschappelijke vraagstukken beter te kunnen hanteren.

Maatschappelijke ontwikkelingen houden geen halt bij de verenigingen. Ook sportclubs worden wel eens geconfronteerd met vragen en 'problemen' waar ze eigenlijk niet zo goed raad mee weten (bijvoorbeeld agressie op/langs het veld, (lichte) gedragsproblematiek, overgewicht e.d.). De deelnemers aan de klankbordgroep hebben aangegeven dat ze wat meer handvatten, tips en praktisch advies (kortom: deskundigheidsbevordering) zouden willen krijgen om hier mee om te kunnen gaan. Niet om hulpverleners te worden, maar wel om de zaken net wat vlotter te laten verlopen. Zo kunnen ze de vormende en disciplinerende taak, die vaak wordt toegeschreven aan sportverenigingen, beter waarmaken. Daar heeft de vereniging baat bij én de gemeenschap ook.

Voorstel: Praktijkgerichte training en voorlichting op het gebied van gedrag. Cursussen die gemakkelijk in de praktijk toepasbaar zijn. Eventueel ook als blijk van waardering naar vrijwilligers.

§ 3 Brede consultatieronde

De klankbordgroep heeft aan het begin van het proces onderstreept dat zij geen 100% vertegenwoordiging is van het sportieve veld in de gemeente Overbetuwe. Dat is natuurlijk ook zo. Helaas is het in praktische zin niet mogelijk om met tientallen verenigingen tegelijk zitting te nemen in een klankbordgroep. Daarom hebben we met de klankbordgroep afgesproken dat we hun advies zouden voorleggen aan de overige (sport)verenigingen.

Eind september hebben we het advies voorgelegd aan zo'n 100 verenigingen die in onze gemeente actief zijn op het gebied van breedtesport (we hebben dus ook de verenigingen die niet primair op bewegen zijn gericht benaderd). We hebben deze verenigingen gevraagd:

- om een reactie op het advies;
- om met aanvullingen te komen;
- of er nog onderwerpen ontbreken (met inachtneming van de inkadering).

Met deze consultatieronde hebben we ook de overige verenigingen de kans gegeven om hun bijdrage te leveren aan het beleid. Hierdoor hebben we een zo volledig mogelijk beeld gekregen van de behoeften en knelpunten in onze gemeente.

In totaal hebben 24 verenigingen/stichtingen een bijdrage geleverd aan het advies. Van de 24 verenigingen die hebben deelgenomen, ontvangen op dit moment 18 verenigingen een subsidie van de gemeente (op basis van jeugdleden en/of leden met een beperking) en zes verenigingen niet. Wij vatten de uitkomsten van deze consultatieronde op hoofdlijnen samen in deze paragraaf.

Reactie op doelstellingen

De reacties op de doelstellingen uit het advies zijn zeer positief. De insteek om verenigingen te versterken kan op ondersteuning uit het veld rekenen. De noodzaak om meer samen te werken ('van elkaars mogelijkheden gebruik te maken'), de communicatie te verbeteren en de deskundigheid nog verder te bevorderen, wordt onderschreven. Verschillende respondenten onderstrepen de maatschappelijke ontwikkelingen (zoals vrijwilligerstekort) en uitdagingen die op verenigingen afkomen. Dat hieraan in het beleid aandacht wordt besteed, vinden zij dan ook een 'mooi begin', 'een stapje verder' et cetera.

Reactie op beleidsvoornemens

We kunnen op grond van de inbreng van de respondenten stellen dat er breed draagvlak is voor de voorgestelde suggesties. Op de vraag 'bent u blij met de voornemens die in het advies staan', antwoordden alle respondenten ja. We mogen daaruit concluderen dat het advies de juiste snaar heeft geraakt. Maar natuurlijk zijn er ook wat wensen en opmerkingen.

- Een klein aantal verenigingen heeft aangegeven dat ze bepaalde ondersteuning (cursussen) ook via de (landelijke) bond kunnen krijgen. Dat geldt natuurlijk niet voor alle verenigingen. Maar we moeten wel oppassen voor 'dubbelingen'.
- De financiering van de ondersteunende maatregelen.

Wij hebben in de inleiding van het advies het kader beschreven waarbinnen we sportbeleid ontwikkelen. Een van de kaders is het voornemen om de nog bestaande sportsubsidie in de toekomst op een andere manier in te vullen¹¹. Dit sluit aan bij de strekking van het amendement dat de gemeenteraad op 5 juli 2011 heeft aangenomen.

Een klein aantal verenigingen ziet weliswaar de meerwaarde van de genoemde suggesties voor ondersteuning, maar heeft om verschillende redenen kanttekeningen geplaatst bij een eventuele afbouw van de jeugdlidsubsidie. Twee verenigingen zien liever niet de maatregelen in de plaats van de bestaande subsidie komen, maar bovenop de subsidie. Een andere vereniging ziet beperkte mogelijkheden voor zichzelf om activiteiten te organiseren waarvoor een eventuele activiteitsubsidie kan worden aangevraagd (de klankbordgroep wees hier ook op voor sommige verenigingen). Andere verenigingen zien juist wel graag een facilitering via zo'n subsidie tot stand komen, omdat daarmee bestaande ideeën voor samenwerking kunnen worden verwezenlijkt of versterkt.

¹¹ In de brieven die wij naar de verenigingen hebben gestuurd over de beleidsvoornemens met betrekking tot sportsubsidiëring, hebben we hierover ook al gecommuniceerd.

Missende onderwerpen

Ook hebben de respondenten enkele aandachtspunten benoemd. Een onderwerp dat door twee respondenten werd gemist in dit proces, is 'accommodaties'. Dit is weliswaar een bewuste keuze van ons, maar het is wel goed om deze suggesties mee te nemen bij verdere beleidsontwikkeling op het gebied van accommodaties.

- Bekijken of de accommodaties multifunctioneler kunnen worden gebruikt en hoe eventuele leegstand kan worden bestreden (dit punt is ook in de klankbordgroep besproken)¹².
- Een respondent vraagt aandacht voor de kosten van de accommodaties. De ene accommodatie is duurder dan de andere. Leidt dat tot een ongelijke ondersteuning van sportverenigingen door de gemeente?
- Een andere suggestie die werd genoemd, is een vraagbaakfunctie waarbij sportverenigingen/stichtingen met allerlei vragen terecht kunnen. (Dit punt hebben we opgepakt in het kader van de intergemeentelijke samenwerking).

Het is wel goed om aan te tekenen dat de aanvullingen vaak samenhangen met de specifieke achtergrondsituatie van een vereniging (bijvoorbeeld vanwege een specifieke accommodatie waaraan de vereniging is verbonden, of vanwege het feit dat bepaalde rechtspersonen met werkgeversvraagstukken worden geconfronteerd).

Tot slot is het illustrerend voor de bekendheid van bepaalde al bestaande projecten en mogelijkheden, dat er suggesties zijn genoemd die al bestaan of sterk lijken op bestaande voorzieningen. Dit onderstreept het belang van communicatie. Dit toont dus aan dat het goed is, dat communicatie zo sterk in het advies van de klankbordgroep naar voren is gekomen.

Conclusie

In grote lijnen heeft de brede consultatieronde het advies van de klankbordgroep bevestigd. Op zowel doelen- als 'activiteitsniveau' is er brede instemming onder de deelnemende sportverenigingen. Er zijn hier en daar ook wat losse aandachtspunten, die in enkele gevallen met andere beleidsterreinen samenhangen.

¹² Met accommodaties worden met name monofunctionele accommodaties bedoeld. Dat kunnen ook accommodaties zijn, die niet in eigendom van de gemeente zijn (en waarvoor we natuurlijk niet primair verantwoordelijk zijn). De gemeentelijke accommodaties voor binnensport zijn bijna allemaal multifunctioneel en zijn over het algemeen goed bezet. Kleinere multifunctionele zaaltjes zijn ook een aandachtspunt.

Bijlage III Factsheet Sport in Overbetuwe

§ 1. Overzicht accommodaties

In het onderstaande overzicht vindt u de (sport)accommodaties in Overbetuwe waarmee de gemeente op enigerlei bemoeienis heeft.

	Binnensportaccommodaties	Buitensportaccommodaties	Zwembaden
Driel	De Oldenburg: Sportzaal	Voetbalvelden RKSVDriel: 2 wedstrijd velden 1 trainingsveld Tennisbanen De Stuw: 4 banen	
Elst	De Helster: Sporthal met 3 zaalvelden Multifunctionele ruimte Dojoruimte Jeu de boulesbaan (buiten) Sportzaal Westeraam: 3 zaaldelen De Wieken: Multifunctionele ruimte, o.a. voor sport De Kruisakkers: 2 gymzalen	Voetbalvelden Spero: 4 wedstrijd velden 2 kunstgrasvelden voor training/wedstrijd Voetbalvelden Elistha: 2 wedstrijd velden 1 trainingsveld Tennisbanen TV De Helster: 14 banen, 1 oefenkooi Hockeyvelden De Pas (HCOB): 2 zandingestrooide wedstrijd- velden	De Helster: Wedstrijd- baden Instructiebad
Herveld	Clara Fabriciuschool: Gymzaal	Voetbalbanen SVHA: 2 wedstrijd velden 1 trainingsveld Tennisbanen TVHA: 5 banen	
Heteren	't Binnenveld: Sportzaal (2 delen) Dojoruimte Multifunctionele ruimte (tafeltennis)	Voetbalvelden SDOO: 2 wedstrijd velden 1 trainingsveld Tennisbanen HTV: 4 banen, 1 oefenkooi	
Oosterhout	Dorpshuis De Schakel: Gymzaal	Tennisbanen TV De Hoge Wick: 7 banen	
Randwijk		Voetbalvelden EMM: 2 wedstrijd velden 0,5 trainingsveld	

Valburg	't Kriekse: Gymzaal	Voetbalvelden SC Valburg: 2 wedstrijdvelden 0,5 trainingsveld Tennisbanen TC Valburg: 3 banen, 1 oefenkooi	
Zetten	Sporthal in De Wanmolen: 3 zaaldelen <i>i.o. Sporthal HPC (3 delen)</i>	Voetbalvelden excelsior: 2 wedstrijdvelden 1 trainingsveld Tennisbanen TC De Leigraaf: 4 banen, 2 oefenkooien	De Leygraaf: *geprivati- seerd

§ 2. Sportverenigingen in Overbetuwe

In deze bijlage hebben we de verenigingen opgenomen die actief zijn in de gemeente Overbetuwe¹³.

A. Verenigingen die in 2011 jeugdlidsubsidie hebben ontvangen op basis van de subsidiëring sportactiviteiten

Badminton	
Badminton Club Elst (BCE)	Elst
Badminton Vereniging Heteren	Heteren
Badminton Club Zetten	Zetten
Tafeltennis	
Tafeltennisvereniging Oosterhout (T.V.O.)	Oosterhout
Gymnastiek	
Gymnastiekvereniging Elistha Elst	Elst
Gymnastiekvereniging Excelsior Zetten	Zetten
Gymnastiekvereniging O.N.A. Slijk-Ewijk	Slijk-Ewijk
Recreatiesportvereniging Valburg (RSVV)	Valburg
Gymnastiekvereniging Herveld-Andelst	Herveld-Andelst
Gymnastiekvereniging Luctor et Emergo Driel	Driel
Gymnastiekvereniging "De Brug"	Heteren
Volleybal	
Volleybalvereniging Volamie Oosterhout	Oosterhout
Volleybalvereniging Xanthos Zetten	Zetten
Volleybalvereniging Toesj	Driel/Heteren
Volleybalvereniging Gemini	Elst
Zwemmen	
Stichting Zwemsport Valburg	Valburg
Elster Zwem- en Poloclub (EZ & PC)	Elst
Zwemvereniging Overbetuwe	Elst

¹³ Het betreft de vereniging die bij ons bekend waren op de peildatum 1 oktober 2011. Deze lijst is niet uitputtend. Enkele verenigingen zijn (ook) actief in omliggende gemeenten, zoals de verenigingen voor gehandicaptensport.

Korfbal	
Korfbalvereniging Zetten '99	Zetten
Vechtsport	
Budo Vereniging Elst	Elst
Judovereniging Heteren	Heteren
Oranda Ryu	Elst
Denksport	
S.V. "De Elster Toren"	Elst
Dam Club Heteren (D.C.H.)	Heteren
Dansen	
Stichting Streekballetschool Over-Betuwe	o.a. Zetten
CV De Deurdouwers	Herveld
CV 't Blauwe Striekske	Valburg
Stichting Kids Dance	Herveld
CV de Wielewoalers	Oosterhout
Bowlen	
Bowling Vereniging Zetten	Zetten
Paardrijden	
Elster Pony Club	Elst
Drielse Ruitervereniging Holland-Loya	Driel
Paardensportvereniging "De Hoefslag"	Driel
Hengelsport	
Elster Hengelsportvereniging "De Rietvoorn"	Elst
Vogelsport	
Vogelvereniging Vogellust	Elst
Vogelsportvereniging "Kantropa"	Oosterhout
Schietsport	
SSV De Linge	Zetten
Fietsen en schaatsen	
WTC de Betuwe	Driel
Basketbal	
Basketbalvereniging Unlimited	Elst

B. Verenigingen die in 2011 jeugdlidsubsidie hebben ontvangen op basis van de subsidiëring gehandicaptensport

Gehandicaptensport	
Invaliden Sport Vereniging Arnhem e.o. (ISVA)	Regionaal
Stichting Sport voor Gehandicapten "De Kluproosjes"	Regionaal
Stichting "De Klup" Over-Betuwe	Regionaal
Stichting Medisch Zwemmen Wageningen	Wageningen
ETV de Helster (tennis voor gehandicapten)	Elst
Stichting Neder Veluwe (paardrijden voor gehandicapten)	Regionaal
Trimclub Hartelust	Regionaal
Elster Zwem- en Poloclub (EZ&PC) (gehandicapten)	Elst

C. Verenigingen die onder de noemer buitensportverenigingen (op grond van het STA-beleid dan wel de tarievenverordening) vallen

Voetbal	
Elistha	Elst
EMM	Randwijk
EXcelsior Zetten	Zetten
RKSV Driel	Driel
SDOO Heteren	Heteren
Spero	Elst
SVHA	Herveld
Hockey	
HCOB	Elst

D. Verenigingen die onder het cluster tennis (op grond van het STA-beleid) vallen

Tennis	
ETV De Helster	Elst
Heterense Tennisvereniging	Heteren
TV De Hoge Wick	Oosterhout
TV De Leigraaf	Zetten
TV De Stuw	Driel
TV Valburg	Valburg
TVHA	Herveld-Andelst

E. Overige verenigingen op het gebied van breedtesport

I. Bewegen

Gymnastiek	
Gym 55+ Driel Huisvrouwen Gymclub A.S.V.O. Meer bewegen voor Ouderen	Driel Oosterhout Elst
Vechtsport	
Aikido A-Bu-Cen Elst Karatevereniging Ryounkai	Elst Elst
Tafeltennis	
Elster Tafeltennisclub ETAC '80 Tafeltennisvereniging Overbetuwe	Elst Elst
Wielersport	
Tourclub De Moraal Wielervereniging De Meteor	Elst Zetten (Dodewaard)
Wandelsport	
Wandelsportvereniging De Viersprong	Homoet
Schaatsen	
Wielren- en schaatsvereniging De Toekomst Heterense IJsclub	Heteren
Onderwatersport	
Gaviiformes O.W.S.V. De Kleiduikers	Elst Zetten
Ruitersport	
Elster Rijsportvereniging LC & PC De Kasteelruiters LC & PC De Hofruiters LR De Hoevenruiters	Elst (Bemmel) Hemmen Heteren Elst
Bowlen	
Bowling Vereniging Zetten	Zetten
Paardrijden	
Elster Pony Club Drielse Ruitervereniging Holland-Loya Paardensportvereniging "De Hoefslag"	Elst Driel Driel
Hardlopen	
Running Elst	Elst
Tennis	
Dynamic Tennis Overbetuwe	Elst
Zaalvoetbal	
Zaalvoetbalvereniging De Vrije Trappers	Zetten

II. Behendigheds-, vaardigheds- en gezelligheidssporten

Biljart	
Biljartclub Liefkenshoek Biljartvereniging De Vriendenkring De Juiste Stoot	Heteren Oosterhout
Kaarten	
Bridgeclub 3 Sans Atout Bridgeclub Rijnbridge Bridgeclub Valburg Elster Bridgeclub Klaverjas- en Jokervereniging De Ouwe Troef	Herveld Heteren Valburg Elst Heteren
Petanque	
Petanque Vereniging Batouwe	Elst
Schietsport	
Schietvereniging De Treffers Schietvereniging Schietlust	Andelst Oosterhout
Darten	
Dartclub Elst-DCE	Elst
Bowling	
Bowlingvereniging Elst	Elst

III. Overige sporten

Vissport	
Hengelsportvereniging De Sportvisser Hengelsportvereniging Esox Hengelsportvereniging De Steenkarper	Slijk-Ewijk Oosterhout Zetten/Heteren
Denksport	
Damvereniging Slijk-Ewijk	Slijk-Ewijk
Volksdansen	
Volksdansvereniging IDE	Elst

§ 3. Sportdeelname in Overbetuwe

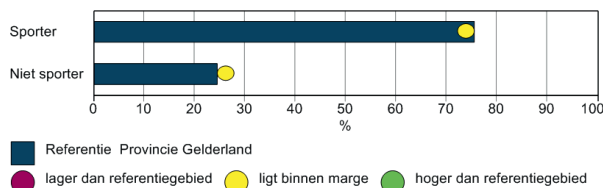
In het voorjaar heeft onderzoeksbureau Spectrum CMO Gelderland een monitor uitgevoerd naar de sportdeelname in de provincie Gelderland. De gemeente Overbetuwe was één van de 34 gemeenten die heeft deelgenomen aan het onderzoek. In totaal hebben 8.547 inwoners van onze provincie deelgenomen.

Gelderse sportmonitor 2011

Overbetuwe sportief

RSO sporter

Sportfrequentie van de sporters:

12-59 keer per jaar	18,3 %
60-119 keer per jaar	45,2 %
120 of meer keer per jaar	36,5 %

Lidmaatschap

Lid van een sportvereniging: 47,9%

Top 5 van de sporten:

1. Hardlopen, joggen, trimmen
2. Wielrennen, tourfietsen, mountainbiken
3. Schaatsen
4. Zwemsport
5. Wandelsport

Top 3 redenen om te sporten

1. Beweging
2. Conditie
3. Uitlaatklep

Top 3 redenen om niet te sporten

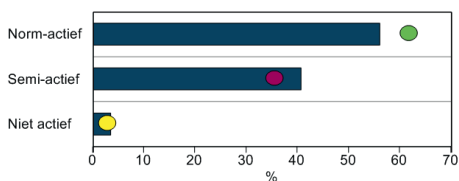
1. Beweeg genoeg
2. Leukere dingen
3. Tijdgebrek

Gebruik van sport voorzieningen

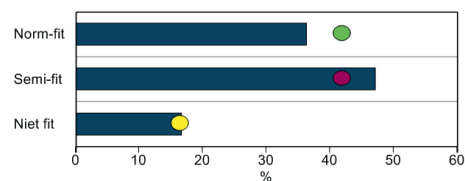
	Niet	In de eigen gemeente	Buiten eigen gemeente	In en buiten eigen gemeente
Officiële binnensportaccommodatie	28,2 %	44,4 %	20,5 %	6,8 %
Officiële buitensportaccommodatie	65,0 %	17,9 %	14,5 %	2,6 %
Niet officiële sportaccommodatie	84,6 %	7,7 %	7,7 %	0,0 %
Sportvoorziening in openbare ruimte	89,7 %	7,7 %	2,6 %	0,0 %
Andersoortige voorziening	28,8 %	24,6 %	21,2 %	25,4 %

Overbetuwe bewegen

NNGB

Fitnorm

Voldoet aan de Combinorm: 76,6 %

Doet de activiteit minimaal 1x per week

Lopen (naar school, werk, winkels of halte ov)	58 %
Wandelen als ontspanning	43 %
Fietsen (naar school, werk, winkels of halte ov)	71 %
Tuinieren	33 %
Klussen / doe het zelfden	22 %

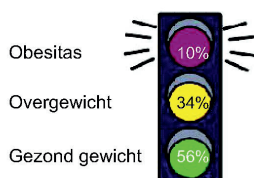
Doet de activiteit minstens 30 minuten per keer

Lopen (naar school, werk, winkels of halte ov)	9 %
Wandelen als ontspanning	59 %
Fietsen (naar school, werk, winkels of ov)	34 %
Tuinieren	55 %
Klussen / doe het zelfden	51 %

Gelderse sportmonitor 2011

Overbetuwe leefstijl

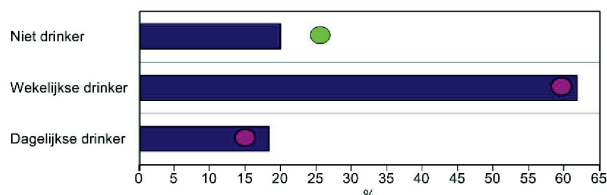
BMI

Niet rokers 84 %

Gebruik van alcohol

Kenmerken

Beperkingen/aandoeningen

Minstens 1 23,6 %

Dienstverband

Scholier / student 10,0 %
Werkzaam 76,4 %
Niet (meer) werkzaam 13,6 %

Opleidingsniveau

Hoog 43,3 %
Midden 38,3 %
Laag 18,4 %

Samenstelling huishouden

Alleenstaand 9,8 %
Gezin met kinderen 56,1 %
Gezin zonder kinderen 34,1 %

Netto (jaar) inkomen huishouden

tot 30.000 euro 26,7 %
30.000-40.000 euro 18,8 %
40.000 euro of meer 54,5 %

Begrippen

Sporter: Bepaald volgens de normen van de Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (RSO). Sporters zijn personen die in de laatste 12 maanden voor het onderzoek in totaal minstens 12 keer gesport hebben.

NNGB: Voor het behoud van een goede gezondheid is het voor volwassenen gewenst om op tenminste vijf dagen per week 30 minuten matig intensieve lichaamsbeweging te hebben. Dit is zo vastgelegd in de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB). Wie deze norm gezond bewegen haalt wordt als normactief bestempeld. Degenen die matig intensief bewegen maar op < 5 dagen per week minstens 30 min matig intensief bewegen worden semi-actieven genoemd. Inactieven hebben op geen enkele dag per week 30 min matig intensieve beweging.

Fitnorm: Om een goede conditie van het hartvaatstelsel te bewerkstelligen is 3x per week tenminste 20 min intensieve lichaamsbeweging nodig. Wie hieraan voldoet haalt de fitnorm. Onderscheid wordt gemaakt tussen niet-fit (niet zwaar inspannend actief) en semi-fit (een of twee keer per week zwaar inspannend actief).

Combinorm: Iemand voldoet aan de Combinorm als of aan de NNGB en/of aan de Fitnorm wordt voldaan.

BMI: De Body Mass Index (of Quetelet Index) is een maat om het gewicht in verhouding tot de lengte te berekenen.

Nationaliteit: bepaald door geboorteland van de deelnemer en geboorteland van de ouders van de deelnemer.

Deelname Overbetuwe

Via internet 151
Schriftelijk 109
Totaal aantal vragenlijsten 260

Geslacht

Man 34,2 %
Vrouw 65,8 %

Leeftijd

18-34 jaar 21,8 %
35-49 jaar 35,8 %
50-65 jaar 42,4 %

Nationaliteit

Autochtoon 97,1 %
Westers 2,2 %
Niet Westers 0,7 %

Het onderzoek:

Deze factsheet maakt onderdeel uit van het onderzoek naar Sporten en Bewegen in de provincie Gelderland (lokaal, regionaal en provinciaal). Uitgevoerd april-mei 2011 door Spectrum CMO Gelderland en de Gelderse Sport Federatie (projectleiding) in opdracht van de provincie Gelderland. In totaal hebben 8.547 Gelderlanders in 34 gemeenten meegedaan. Om leeftijds- en geslachtseffecten uit te sluiten zijn de resultaten hierop herberekend.

De Gelderse Sportmonitor is onderdeel van Gelderland Sportland, een wereld te winnen. Voor meer informatie zie:
<http://www.gelderland.nl> en www.gelderlandsportland.nl

Digitale versie van alle deelnemende gemeenten
www.spectrum-gelderland.nl/sportmonitor

provincie
Gelderland

Gelderse Sport Federatie
Goed in Beweging

spectrum
CMO Gelderland

Literatuurlijst

- Gelderse Sport Federatie, Meting sportdeelname 2008 gemeente Overbetuwe, Arnhem 2008.
- Gemeente Overbetuwe, Evaluatie en aanbevelingen. Vrijwilligersbeleid, matelzorgbeleid en maatschappelijke stages, Elst 2011.
- Gemeente Overbetuwe, Inzicht in de effectiviteit van subsidies. Elst 2011.
- Hulpverlening Gelderland Midden, Uitvoeringsplan in het kader van de regionale nota Volksgezondheid 2008-2011, Arnhem, 2008.
- Lindert, C. van, M. de Jong & R. van den Dool. (On)beperkt sportief. Monitor sportdeelname van mensen met een handicap 2008, W.J.H. Mulierinstituut, Utrecht 2008.
- Roest, A., D. Lokhorst & C.Vrooman, Sociale uitsluiting bij kinderen. Sociaal Cultureel Planbureau, Den Haag. 2010.
- SGBO, Maatschappelijke participatie in Overbetuwe onderzocht, Den Haag 2011.

Dorpsstraat 67
6661 EH Elst
Postbus 11
6660 AA Elst
telefoon (0481) 362 300
fax (0481) 372 482

info@overbetuwe.nl
www.overbetuwe.nl